ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէք գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسؤل
پوزانت کچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 164 — ՈՒՐԲԱԹ 1897 ՄԱՅԻՍ 16/28 — 26 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1314. — 16 ՄԱՅԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 164

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/28 ՄԱՅԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՐՀԵՍՏՆԵՐ ՈՐԲԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մեր գիտնական աշխատակից Դ. Բոլատ էֆ. նոր յօդուած մը ղրկած է մեզ, որով կ'ջատագովէ Եսթի-Գուլէի Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ կաթնարանի մը և գիւղատնտեսական դասախօսութեան մը հաստատումը յատկապէս որբերու համար, որպէս զի օր մը երբ իրենց հայրենի մայրենի գաւառները դառնան, կաթնային տնտեսութեան շահաւէտ ճիւղերը բանելու և ուրիշներուն սորվեցնելու կարող ըլլան։

Աչքէ անցունելով մեր յարգոյ աշխատակցին այս գեղեցիկ առաջարկներն, ուրիշ արհեստ մ'ալ մեր միտքն եկաւ, զոր կարելի է սովրեցնել որբերուն, և պարկեշտ ապագայ մը ապահովել անոնց։

Գիտե՞ք թէ Հայք ի Կ. Պոլիս ո՛րքան ողբալի կերպով ետ մնացած են կօշկակարութեան մէջ։ Հազիւ երկու Հայ Կօշկակարատուն կ'յիշուին Պոլսոյ հրապարակին վրայ, անոնց ալ գործաւորապետներուն և բանուորներուն մեծ մասը դարձեալ Յոյն են։ Իսկ Պոլսոյ, Ղալաթիոյ և Բերայի կողմն ամբողջ շուկաներ գրաւուած են յոյն կօշկակարներով, որք կ'շինեն եւրոպական ոճով ամէնէն նուրբ կօշիկները, մինչ տեղական-արեւելեան զանազան ձեւ տոմամներուն ալ պատրաստումը Թուրք արհեստաւորաց ձեռքն է բոլորովին։ Վերջին ժամանակներս եւրոպացի, մանաւանդ իտալացի և գաղղիացի, ոչ սակաւ վարպետներ և գործաւորներ եկան հաստատուեցան մայրաքաղաքիս մէջ, և մեծ վաճառատուններ կ'վարեն ի Բերա, մինչ Հայք, իրենց ծանօթ արհեստավարժութեան հակառակ, և թէպէտ աւելի դժուարին արհեստներու մէջ փայլած, այս ճիւղը բոլորովին թողեր են մրցակիցներուն։ Հազարաւոր կօշկակարներուն մէջ որք ապահով ապրուստ մը կ'ճարեն ի Կ. Պոլիս, հազիւ մի քանի տասնեակ հայ ընտանիք կ'ապրին կօշիկի արհեստագործութեան և վաճառականութեան շնորհիւ։

Այս երեւոյթին պատճառն հարցուցինք հայ կօշկակար վարպետի մը, որ մեզ պատասխանեց թէ որովհետեւ կօշկակար գործաւորներու մէջ ստահակներ, սրիկաներ շատ կ'գտնուին, ժամանակաւ հայ ծնողք այս գործն ստորին արհեստ մը սեպեր են, և չեն ուզեր իրենց սիրասուն տղաքն այնպիսի արհեստի մը զինելով անկիրթ երիտասարդներու ընկերացնել։ Պատճառն ինչ որ ըլլայ, արդիւնքը ցաւալի է անշուշտ։ Մանաւանդ հիմա շատ զգալի է հայ կօշկակարներու պակասութիւնը. զի գտնուածներուն մեծ մասն ալ անցեալ տարւոյ աշնան գաղթած ըլլալով այլուր, մանաւանդ ի Պուլկարիա, հոն գործ մը գտած են, և ա՛լ չեն դարձած։

Ըստ մեզ, կօշկակար հասարակ բանուորներու մէջ ստահակներ գտնուած ըլլալէն ամենեւին չի հետեւիր թէ կօշկակարութիւնը վարնոց արհեստ մ'ըլլայ։ Ընդհակառակն, գեղարուեստի ճիւղ համարուելու չափ փափուկ գործ մ'է, յորում իրենց բաժինն ունին մարդակազմութեան, երկրաչափութեան, մեքենագիտութեան եւ քիմիագիտութեան ծանօթութիւններ, և որուն հետ սերտ առնչութեան մէջ են ուրիշ անկախ գործեր, ինչպէս՝ մորթավաճառութիւն, խաղախորդութիւն, կաշեգործութիւն, կաշիի վաճառականութիւն, ևն։ Արհեստագործ հանճարի կատարեալ հրաշալիք կրնանք սեպել եւրոպեան կօշիկ մը որ կ'գրկէ կ'սեղմէ մարդուս ոտքն, որ ճշգրիւ կ'յարմարի անոր՝ զայն գեղեցկագոյն, վայելչագոյն երեւցնելու աստիճան, առանց սակայն նեղելու, ցաւցնելու զայն։ Ի՞նչ բան կ'պակսի Հայերուն որ այս արհեստին մէջ ալ չփայլին։ Եթէ կօշկակարութիւնն Հայոց մէջ աւելի ընդհանրանար, անոր յարակից գործերու մէջ ալ շատ մը Հայեր ապրուստ կրնային գտնել։ Հում մորթի տուրեւառին մէջ քիչ շատ Հայ կ'տեսնենք. բայց խաղախորդութիւնն ուրիշներու ձեռքն է. կաշիի գործարան Հայք ունին Կովկասի մէջ, ուր անցեալ օր Զարը պատուանշաններ տուեր է կաշեգործ հայ վարպետներու. մեր կողմերն այս գործին փափաք չեն ցուցներ մերայինք. իսկ պատրաստ կաշիի վաճառականութեան մէջ հայ անուններ չենք լսեր։ Ամենքն ալ յոյն և եւրոպացի են Պոլսոյ մէջ։

Մեր ազգային պաշտօնէութիւններուն ինչ ծրագիր որ առաջարկես՝ մէկ մէկ արդելիչ պատճառ կամ պատրուակ մէջ տեղ կ'դնեն։ Բան մը չի կրնար ըլլալ, բան մը չի կրնար փոխուիլ մեր ազգային-վարչական շրջանակին մէջ, ուր բացարձակ ծուլութիւն, կամ ձեռներէց ոգիի պակասութիւն կ'տիրէ։ Բայց մեր առաջարկածը չենք կարծեր որ գործադրման ո՛ և է դժուարութիւն ունենայ։ Աւելի կանոնաւոր կազմակերպութեամբ մը պէտք է Որբանոցի արհեստարանին մէջ որբերուն կօշկակարութիւն սովրեցնել, և մաս մ'ալ դուրս հանելով այն շրջանակէն, հայ վարպետներու քով աշկերտ պէտք է տալ բաց հրապարակի վրայ։ Պէտք չէ յուսահատիլ՝ ըսելով թէ ուրիշներ արդէն տիրած են հրապարակին։ Եթէ շատ Հայեր Յոյնին կամ Եւրոպայիին կ'դիմեն, Հայը չգտնելնուն համար է գուցէ, կամ Հայուն ճարտարութեան վրայ այնքան մեծ վստահութիւն չունենալնուն համար է։ Բայց թո՛ղ վարպետները շատնան, և Հայն Հայէն առուտուր ընելու աւելի պիտի քաջալերուի թէ՛ հոս և թէ գաւառներուն մէջ։

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԱՓՈՒՆՔԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՊԷՐՏԻԱՆՑՔԻ, 6/18 Մայիս 97

Բաղէշցի Յովհաննէս Աղէկեան անուն վաշխառու տղրուկ մը, շատ մը իր աշխատակիցներուն պէս, երբեմն կուգայ Բուլսասան, տոկոսով տուած դրամները գանձելու։ Նախ պատմենք թէ ինչպէս պահանջատէր կ'դառնան այդ պատուհաս արարածները։ Բաղէշի և մանաւանդ Մշոյ ու Պուլանըխի գիւղացիք, ինչպէս յայտնի է, աշխարհի ամէն կողմ կերթան Պոլսեցւոց ծանօթ անասնային աշխատութիւններով դրամ շահելու. Նախ վաշխառուներուն ունեցած պարտքերնին եւ ուրիշ պարտքեր վճարելու, յետոյ իրենց ընտանեաց դրամ ղրկելու որ գարիի հացով ապրին, և վերջապէս, յաջողութիւն գտնողներն ալ եթէ քանի մը ոսկի կրցան աւելցնել՝ «էլը» մը երթալու կարճ ժամանակի մը համար. և ասոնք, (ուշադրութիւն ըրէք, կը խնդրեմ) օրական 11 ժամ, քար և հող կ'փորեն ու կ'փոխադրեն հեռու տեղեր՝ ծովեր, փոսեր լեցնելու համար. իսկ Պաթումի կողերու գործարաններուն մէջ աշխատողաց վիճակն աննկարագրելի է. ալունք բաց օդէն ալ զուրկ, նաւթային ապականեալ հոտերու մէջ անդադար զբաղած են. և ի՞նչ կ'շահին գիտէք. օրական 7½ ղրուշէն մինչեւ 10 ղրշ., տարին 2—3 ամիս ալ միշտ պարապ մնալով։ Հիմա տեսէք մեր վերը յիշած Բաղէշցի Յովհաննէս Աղէկեանն այս խեղճերուն հետ ի՞նչպէս կ'վարուի. և օրինակ մը պատմելէ առաջ ըսեմ թէ բոլոր ծախքն տոկոսն կ'ընէ իրեն պարտական եղողներուն վրայ և կ'գանձէ «ձեզ համար եկեր եմ» ըսելով. տեսայ Թիֆլիսի մէջ պահանջներ գանձելու եկող Բաղէշցի մը որ Նպաստամատոյց Ժողովէն իբր գաղթական նպաստ կ'ուզէր. դժբախտաբար յուշատետրիս կորսուելովը այդ անձին անունը չեմ յիշեր։ Իսկ գալով յիշեալ Յովհաննէսին, սա 1894 Սեպտ.ին Թէոդոսիա կերթայ. հոն կը գտնուի Պուլանըխի գիւղացի Կրգէ (Գրիգոր) Մարգարին տղան Մկրտիչն որ այժմ հոս կ'գտնուի 15ի չափ հայրենակիցներով։ Խեղճ Մկրտիչ, հրեշտակ մը տեսածի պէս կ'վազէ Յովհաննէսին և խաբրիկ մը կ'պահանջէ իր ծնողքէն ու ընտանիքէն։ Յովհաննէս որսորդի մը պէս կ'ճանչնայ որսը. տխուր և սրտաճմլիկ նկարագրութիւններ կ'ընէ և կաւելցնէ թէ մօքէն անցեր է երթալ դրամ տալ ու հոս գալ առնել, բայց գիւղը չէ հանդիպեր. Մկրտիչ աւա՜ղ կ'բացագանչէ, երանի թէ երթայիր ու տայիր, քո՛ շահովը կուտայի. կ'խնդրէ որ քիչ մը դրամ ընդունի և ծնողացը ձեռքն հասցնէ, շնորհակալութեամբ կ'ընդունի բարերարն Յովհաննէս։ Միւս օր Սեպտ. 5ին, Մկրտիչ քսակն առած կերթայ երկրպագելու չափ խոնարհութեամբ ու ակնածութեամբ։ Քսակը կ'դնէ աղային առջեւ. կը համրուի 65 մէճ. մէկ տարիէն աւելի աշխատած էր Մկրտիչ այդ անգին գանձն աւելցնելու համար։ Յովհաննէս իր ոգեղ կերպարանքով կ'սկսի քիչ ըլլալուն համար քիթ երեսը ծամածռել և իբր զղջացած կ'ձեւանայ խօսք տալուն համար. Մկրտիչ սրտադող կ'սկսի աղաչել «խօսքիդ կացատես աղա՛» կ'ըսէ. կ'հաճի թղթածրարէն երբ նմուշ գրպանած մատիտն հանել և հաշուել. Վեց ոսկի 9 մանէթէն կ'ընէ 54 մանէթ. ոսկին 1 մ. 60 կոպէկ զեղչ 9 մ. 60 կ. փոստայի ծախք 1 մ. 50 կ. Բաղէշէն ձեր գիւղն երթալու ծախք 5 մ. Գումար 70 մանէթ 10 կոպէկ։ Այս հաշուով Մկրտիչ 5 մանէթ 10 կոպէկ ալ կ'պարտաւորի տալ իր ընկերներէն փոխառութիւն ընելով. մինչեւ իսկ չի համարձակիր դիտողութիւն ընելու թէ լիրան 8 մանէթ 30 կոպէկ կարժէր հազիւ, առած ոսկը տարապայման սուղ էր, գիւղն երթալու կամ ղրկելու ծախք չունէր, զի իրենցմէ մէկը կրնայ երթալ ու առնել եւայլն. ի՞նչպէս դիտողութիւն ընէ. կրնայ ըլլալ որ աղան մերժէ ցաւելով. պէտք է կերակուրով ալ պատուել ինչպէս որ երկու մանէթ ալ այդ հրաւէրին ծախսած է Մկրտիչ։ Այժմ հաշուենք թէ վեց ոսկիին համար ի՞նչ վճարեց Մկրտիչ կամ որչափ խաբուեցաւ գիւղացին։ 6 լր. օսմ. կ'արժէր բալ. թղթ. 8.30էն. 50 մ. 40կ. Նամակի ծախուց 10կ. եթէ շահ տար իբր քօմիսիօն 1 առ % 50 կ.—միայն յիսուն մէկ րուբլի թուղթ (51 րպլ.) վճարելու էր. որ ըսել է 19 մանէթ աւելի շահ առաւ անգթութեամբ։ Բայց կեցիր ընթերցող, այսչափ չէ. սուտալին կայ. 1894 Հոկտեմբեր 18 էն ի վեր Մկրտիչին ծնողքնին հայրն հինգ նամակներով կ'գրէ թէ մեզ դրամ չեկաւ, երկու տղաքներդ սովամահ եղան եւայլն. վերջին նամակով կ'գրեն թէ Յովհաննէս բարկութեամբ մերժած է փարա մը առած չեմ ըսելով. է՜յ, ի՞նչ ընենք, ի՞նչ ընենք... թող Պատրիարքարանը բանեռձ քննութիւն մը բանայ եւ շատ չուշացած պիտի ստուգուի ու գանձուի այդ դրամն. և մեք համանման պատմութիւններ շատ լսած եմք ի Պաթում խեղճ գործաւորներէն. ամէնը մեծ անբարոյականութիւն չի կրնար ըլլալ և պէտք է օրինական խստութիւններով պատժել տալ։ Շ.

Յ. Գ. Մեր պատմած Մկրտիչ Մարգարեանի նամակ հասցնելու համար կը յաւէ գրել ֆրանսերէն և հայերէն հետեւեալ հասցէն, ասոսի փոստայն

Շնորհիւ Գ. Երեմիա Գիլիկեանի
Մշեցի Մկրտիչ Մարգարեան
ի Պէրտիանցքի

Գուցէ Ազգ. Պատրիարքարանը պէտք զգայ քննելու և նամակ գրելու։ Նոյն

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Մայիսն հաս.— Մայիսը գաւառներու.— Որբերը.— Տ. Մէրչէր.— Շ. Գարահիսարի Առաջնորդն ու Շ. Գարահիսարցիք.— Տ. Խորէն Եպիսկ. Մխիթարեան.

Օր չկայ որ անձրեւ չթորթորայ։ Օրուան մէջ հազիւ քանի մը ժամ արեւ, զոլորշիով տոգորուն մթնոլորտէ անցած աղօտ, տժգոյն արեւ մը։ Երկինքի վրայ ծուէն ծուէն ամպեր։ Ա՛լ տատրակին ձայնն ալ լսելի չըլլար պարտէզին մէջ։ Հազիւ քանի մը վայրկեան ծիծառներուն ճլուըլտուքը մտիկ կ'ըսես պատուհանէդ առջեւ՝ այն պահուն երբ առաւօտը խմե՜արը կ'մերկանայ, շուտով կ'հեռանան անոնք իրենց թառէն և մայիսէն բան մը չի մնար շուրջդ։ Ա՛լ ձեռքդ չէ չփչել այն վայրերն, ուր հիմա ծաղկանց-ամիսը չքեղապէս կ'ծաղկաւետէ սար ու ձոր, կախարդիչ պայծառութիւն մը կուտայ երկինքը, ու ամէն տեղ կ'կազմէ խլղաթուրմ դալարիներով թփուտ հովանոցներ որոնց մէջ «սոխակներ կ'թափառին երամովին։»

* * Երբ Բնութիւնն այնչափ գեղանազ կ'ժպտի հոն, տրտում են սակայն որբերը։ Ամէն տեղ նքթած, տժգոյն, խեղճուկ մանկիկներ՝ մայրերու արտօսրալիր նայուածքներուն տակ։ Ու մայրեր, ու մանկիկներ կ'սպասե՜ն... կ'սպասեն մեր օգնութիւններուն։ Մենք ալ անոնց համար շարունակ կ'առաջարկենք ու որոշումներ կուտանք. ըսել է կ'փութանք, վասն զի գիտենք թէ մնալը անձկութեանց դառնագոյնն է։ Ո՞ւր էր թէ գոնէ գիտնային անոնք թէ մենք մեր «որոշեցինք, պիտի որոշենք»ներով քիթականական վարժութիւններ է որ կ'ընենք։ Առ այժմ որբերուն համար տրուած ամէնէն աւելի աչքի զարնող որոշումն այն է որ որբերն իրենց տեղերն, յարմար վանքերու մէջ խնամուին։ Որո՞նց ձեռքերուն տակ։ Ահա խնդիր մը որ նորէն երեւակայութեանս առջեւ կ'ցցէ Տ. Մէրկէրը։

* * Վանքի մը մատուռին մէջ, խորանին առջեւ հին ձեռագրի մ'ընդօրինակութեամբ զբաղած էի, երբ Տ. Մերկէր ներս մտաւ հարսի մը հետ որ մանկիկն մը ձեռքէն բռնած էր։ Հարսը տաճարին ընծայած էր զաւակը, հիմա ետ պիտի առնէր։ Բահանան աղօթքէ մը յետոյ, հարսին ըսաւ. «Բուրուառ ըսէ՛։ — Բուրուառ. — Փարան տո՛ւր, տղան ա՛ռ։

«Բուրուառ»ին «առ»ին հետ յանգ մը կազմելը դիտող և զայն այնչափ ճարտարօրէն շահագործող քանի՜ Տէր Մերկէրներ կան, որոնց համար աւելցած մէրջ «վանք»երը ճշմարիտ «ջհանք»եր պիտի կազմեն։

* * Շապին Գարահիսարի Առաջնորդը բառերու ու յանգերու չի դիմեր։ Նա գիտէ «նոխազներէն ալ կաթ հանել» և իր սովատանջ հօտին սրտաչուքը չլսելու գաղտնիքը գտած է։ Մինչդեռ ուրիշներ գաւառներ չեն երթար իրենց ապագայ հօտերուն աղքատութիւնը միմիայն մատնանիշ ընելով, —բարեխիղճաբար հիւանդութեան, օդի անյարմարութեան եւլն.ի պէս առարկութիններ չընելով այս անգամ, — Տ. Ամբրոսիոս 25 ոսկի ամսական կ'փրցնէ։ Չէք կրնար ըսել թէ Տ. Ամբրոսիոսի հօտն ամէնէն աղքատներէն չէ։ Շապին Գարահիսարցիներուն բախտը կ'բանի։ Նախկին Առաջնորդն իր անդրանիկ «բարի տեսանք»ի քարոզն սկսած էր այս բառերով. «Ես ձեզի պարզ Առաջնորդ մը չեկայ, ես պատուհաս մը եկայ ձեզի, պատուհա՜ս», ու սրբազանը պահած էր իր խոստումը։ Տէր Ամբրոսիոս այդ տեսակ յայտարարութիւն մը չըրաւ։ Հարկ չկար, Թիֆլիսու լուիկ մնջիկ գործելու էր։ Այսօր Շապին Գարահիսարի մէկ քանի եկեղեցիներուն մէջ «Տէր ողորմեա» կ'ըսուի Տէր Ամբրոսիոսն այն տեղէն հեռանալու համար, ինչպէս Թոքատցիք կ'ըսեն եղեր Հաւրիկեան վարդապետի համար։

* * Մայիսով սկսուած յօդուած մը պատմ տխրութեան դէմքերով չփակելու համար, յիշենք գործէ քաշուած Առաջնորդ մը, Մխիթարեան Սրբազան, որուն Եգեսիայէն բաժանումն հանրային դժբախտութիւն մը կ'համարին Եդեսիացիք։ ՍԵՊՈՒՀ

Աղր. Պոլիս, 11 Մայիս.

ՔԱՀԱՆԱՅՔ Ի ԳԱՒԱՌՍ

Տասնեւութամեայ պանդխտական շրջանիս մէջ ո՛ւր որ գտնուած եմ ի գաւառս, անձամբ տեսած եմ որ՝ Հայ ժողովուրդը, լինի բնիկ հայախօս կամ տաճկախօս, լինի քրդախօս և կամ արաբախօս, իրեն քահանայ մը, հոգեւոր հայր մ'ունենալու փափաքող է. վասն զի գիտէ թէ հայութեան հետ քրիստոնէական կրօն մ'ալ ունի, որ կ'պահանջէ իր պաշտօնեան, քահանան, Նոյն Ս. Խորհուրդները կատարելու, զիրենք հովուելու և կրօնի սրբազան պարտաւորութիւններն իրենց և իրենց զաւակաց սրտին մէջ ամրապնդելու համար։ Ըստ այսմ ո՛ր քաղաքի կամ գիւղի մէջ որ բաւական թուով հայ կը գտնուի և եկեղեցի մը կայ, հոն մէկ կամ մէկէ աւելի քահանաներ կան։ Այս քահանայք շատ տեղեր ինչպէս Փայասի շրջակայք, Սղերդի նահանգը, Հէզիրէի, Մուսուլի կողմերն և Պչերիք ու Սիլվան գաւառակներն առհասարակ թրքախօս, արաբախօս և կամ քրդախօս են։ Տեղական այս երեւոյթ թէեւ ցարդ կ'մնայ եւ շարունակելի ալ է, բայց ո՛չ ժողովրդեան և ոչ ալ ձեռնադրող եպիսկոպոսաց անհաճոյ չէ, քանի որ մէկ կողմանէ տեղւոյն մէջ քահանայացուք հոգւոյ գիտեա են եւ միւս կողմանէ գտնուածներն արդէն առ հասարակ զուրկ են մայրենի լեզուի խօսակցութենէն և գրելու կարողութենէն։ Օտարախօս մերազնեայք սոսկ քահանայական աստիճան ունեցող անձնաւորութիւններ ունենալով չեն գոհանար սակայն, կ'պահանջեն նաեւ մաքուր վարք և բարք, անկողմնակալ ոգի, ժողովրդականութիւն եւ եկեղեցական արարողութեանց գիտակցութիւն, ուստի եւ եթէ մին յետ ձեռնադրութեան ինքնաբերաբար ունենայ զասոնք, կ'անուանուի ձեռնադրութեամբ շնորհէ ստացող եւ իբրեւ զինք կ'ունենայ անաչառ օրէն իսկ իր հօտին սրտին տիրանալու եւ անոնց քաջալերութեան, գովեստից ու համակրանաց արժանանալու։

Բայց քիչ կամ շատ զարգացեալ հայախօս երկիրներու մէջ, ինչպէս Երզնկա, Խարբերդ, Ամիդ, Մուշ, Բաղէշ, Կարին, Պայազիտ, Ալաշկերտ և այլուր քահանայ մը այսչափով չի կրնար գոհացնել իր ժողովուրդն. հոս կ'պահանջուին նաեւ մտաւորական բարձր կարողութիւն, վարչականութիւն, ի բացակայութեան Առաջնորդի քարոզչութիւն, վարժարանաց մէջ կրօնական դասերու աւանդում, ընտանեկան վէճերու հաշտարարութիւն, դպրոցասիրութիւն, կրօնական եւ ազգասիրական համակարծ ժողովոց մտադրութիւն. մէկ խօսքով քահանայ բառին ընդարձակ նշանակութեամբ իր հոգեւոր պաշտօնին կատարելապէս գիտակցութիւն, որպէս զի կարող լինի ձեռք ձգելու բարոյական բարձր ազդեցութիւն եւ նիւթական գոհացուցիչ ապրուստ։

Իմ այս վիճակին մէջ բացայայտ է որ թէ՛ օտարախօս եւ թէ հայախօս վիճակայնոց պահանջը շատ օրինաւոր և շատ վայելուչ, շատ իրաւացի եւ շատ բանաւոր է, քանի որ քահանայ մը ժողովրդեան գլուխ կամ հոգեւոր ներկայացուցիչ է։ Արդ, խնդիր է գիտնալ թէ մեր կրկին տահմակիցք արժանացած են կամ կ'արժանանա՞ն իրենց ամբողջ փափաքանաց. դժբախտաբար մեծ մասամբ ոչ։ քանզի արժանաւոր կամ գոհացնող քահանայք, իմ շրջագայած շատ մ'երկիրներու մէջ համրանքի տակ են, զոր օրինակ Փայասի, Սղերդի, Հէզիրէի, Մուսուլի, Պչերիկի և Սիլվանի նման ընդարձակ վիճակներու հարիւրի մօտ քահանայից մէջ հազիւ-հազ 4-5 քահանայ ժողովրդեան ընդհանուր համակրանաց արժանացող տեսած եմ. իսկ Երզնկայի, Կարնոյ, Ալաշկերտի, Պայազիտի, Խարբերդու, Տիարպէքիրի, Բաղէշոյ, Մշոյ և Խնուսոյ մէջ ու շրջակայք հազիւ 8-10 հատ։ Հետեւապէս, դիւրին է երեւակայել թէ հոգեւորապէս ի՞նչ ողորմելի կացութեան մէջ են գաւառային ժողովուրդք։

Արժանաւոր քահանայ մը գաւառներու մէջ ժողովրդեան մխիթարանքը, փառքն և պարծանքն է. իսկ անարժանը գայթակղութեան քար, զի ուր գտնուած տեղը լի է զանցառութեամբ, զեղծմամբ, դժտութեամբ և կռուով։ Եւ ի՞նչ կ'լինի այս քահանայական խառնակութեանց հետեւանքը. պատասխանը պարզ է. հաւատոյ թուլութիւն, ժողովրդական կուսակցութիւն և ընդհանուր կղերական վարքի խուազում, կամ եթէ քիչ մ'ալ յառաջ երթանք, սմանց կրօնափոխութիւն։ Զմտաւ ածելու նաեւ թէ մարդ մը որ անարժան և անկարող է քահանայագործութեան, քահանայ լինելովը միայն իր Ազգին չէ որ բարոյապէս կ'վնասէ, այլ և նոյն իսկ իր անձին, զի ընդ երկար թափառելէ յետոյ վերջապէս կ'պարտաւորի նիւթապէս նեղուիլ և թողուլ իր ծննդավայրն, ազգականքն և ընտանիքն, ու երթալ երկրէ երկիր, քաղքէ քաղաք թափառիլ ժողովարար կամ ապրուստի կարօտ քահանայ անուան տակ։ Այսպէս, երբ գաւառաց մէջ նկատողութեան առնուի աշխարհականաց և քահանայից միջեւ եղած խնդիրը, կ'հասկցուի թէ ժողովուրդք քահանայից մեծագոյն մասէն բազմակողմանի պահանջներ ունին, իսկ քահանայք առ առաւելն ապրուստի, այն ալ անհամակիր դասն, որոյ դարմանը միայն համակրելի դառնալուն մէջ կրնայ փնտռուիլ։ Բայց ժողովուրդն ո՞ւր փնտռէ իր դարմանը, խնդիր մ'է այս անշուշտ, որոյ վրայ ո՛րչափ շատ խօսուի և գրուի կարեւոր է, քանի որ իր օգտէն զերծ չի կրնար մնալ։ Վերջին տարիներս գաւառներու մէջ տեղ տեղ տեսնուած է որ ուսեալ դասատուներ և հարուստ անձեր քահանայ ձեռնադրել տալու փափաքած է, որպէս զի պատկառելի և օգտակար լինին, բայց շատ անոնք ալ առ ի չգոյէ այսպիսեաց տաղանդին կ'մնան իրենց աւանդական եղանակին մէջ և այս պարագային ո՞վ է մեղադրելին, ընտրո՞ղը թէ ընտրեալը։

Ո՛վ որ ալ լինի մեղադրելին, մեր եզրակացութիւնն այն է թէ արդի ընթացքով մեր Եկեղեցին և Ազգը կ'վնասուին բարոյապէս, հետեւապէս առաջքն առնելու համար հարկ է որ ձեռնհաս իշխանութիւնն ամէն յարաբերական խնդիրներէ յառաջ նպատակի ունենայ գաւառներու մէջ սրտով, մտքով և հոգւով ժողովրդեան շատ աւելի զարգացած քահանայացուներ հասցնելու խնդիրն, որում ամէն ժամանակ պէտք ունինք, քանի «որ կրօնական ազգ» մ'ենք։

Կ. ՏԷՐ-ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ
Երզնկա.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ

Վերջին սփրհանգակաւ առնուած անգլ. լրագրեր լի են մանրամասնութիւններով այն մեծ ճակատամարտներուն վրայ որք կ'յուսացուի թէ վերջինն ըլլան Թուրքահելլենական պատերազմին մէջ։ Այս նկարագրութիւններէ սա ընդհանուր եզրակացութիւնը կ'հանենք թէ Հելլէնք վերջին ճիգ մը թափած են եթէ ոչ յաղթութեամբ գէթ պատուով փակելու ներկայ պատերազմը. Թէ զինուորներն առհասարակ և սպաներէն ոմանք զինւորութեան ցոյցեր բրած են՝ գոնէ յաղթութիւնը սուղ ծախելու համար իրենց հակառակորդին։ Մեր վերջին «Միջազգային կացութեան» մէջ արտատպեցինք հելլէն բանակին քով գտնուող Ստանտարտի թղթակցին պատմութիւնը Թեսալիոյ կողմի վերջին մեծ ճակատամարտին վրայ։ Այսօր ալ ի մէջ կ'բերենք հելլէն բանակին քով գտնուող Թայմզի թղթակցին պատմութիւնն Եպիրոսի կողմի վերջին մեծ ճակատամարտին վրայ։ Թայմզի թղթակիցն Ուր. իրիկուն հետեւեալն հեռագրեց Իմարէթի սարէն.—

«Մանր սխալներէ և անգործութենէ ետքն, որոց շնորհիւ Թուրքերը կարողացան վերագրաւել իրենց բոլոր դիրքերն և Եանեայէ նոր զօրք ու թնդանօթ բերել և ամրոցներ շինել, Հելլէնք վերջապէս միտքերնին դրին բովանդակ Եպիրոսի բանակը սահմանագլխէն անցընել և ուժգին հարուած մը տալ՝ իրենց կորուսածները վերստին ձեռք ձգելու համար։ Դչ. իրիկուն Ա. զօրաբաժինը, գնդ. Պայրաքտարիի հրամանաց ներքեւ, բաղկացեալ 6րդ և 10րդ հետեւակ գունդերէ, 1200 ոստիկանէ, երկու հեծելագունդէ և 12 թնդանօթէ, ընդ ամենայն ութ հազար հոգիով անցաւ Արդայի կամուրջէն եւ թեթեւ կռիւ մը նաջը գրաւեց Իմարէթի բարձունքն, ուր ես ալ գիշերեցի զօրաց հետ։ Եչ. առտու սաստիկ ռմբաձգութիւն լսեցինք Բրեվէզայէ, զոր Հելլէնք նորէն կ'ռմբակոծէին, եւ արշալոյսին տեսայ գնդ. Կոլիփինոպուլոյի Գ. զօրաբաժինը, բաղկացած 9րդ հետեւակագնդէն, 3 վաշտ Էվզոնէ և 12 թնդանօթէ, որ կ'անցնէր Արդայի կամուրջէն, կ'պարզէր իր ճակատն և դէպ արեւմուտք կ'ընթանար Փամբոսի մեծ դաշտին մէջէն։

«Հելլենական յառաջագիծն էր Ա. կիսաբաժնին համար՝ դէպ հիւսիս գիծ մը բլուրներու ստորոտէն, զարնելով Թուրքերն ինչուան Փանորոլօ, ի բերան Բէնդէբիզարիայի կիրճին։ Գ. կիսաբաժինը դաշտէն անցնելով պիտի զարնէր Լուրոսի կամուրջն եւ ապա օսմ. դիրքերն ինչուան Սդրիվինա եւ հոն ալ պիտի կարկառէր Ա. կիսաբաժնին. իսկ Բ. կիսաբաժինը (Գնդ. Տոքաս) բաղկացած 12րդ հետեւակագունդէն, 2 վաշտ Էվզոնէ և 12 թնդանօթէ, դարձեալ պիտի յառաջանար Բլաքայի մօտ, գործակցելու համար երբ կիրճը գրաւուէր։ Երեք հազար կամաւորք (գնդ. Պոցարի) Լուրոս գետին բերանը ցամաք ելնելով մեզ հետ պիտի միանային։ Ա. կիսաբաժնին յառաջ խաղաց երեք զուգահեռական թեւերով, մին յառաջանալով բլուրներու գագաթէն, մին ձախէն դաշտին մէջի ճամբէն որ Բէնդէբիզարիա կ'տանի, և երրորդն ալ աջէն՝ ձորին ի վեր։

«Թուրքերը մեր դիմացը բռնած էին ամենաբարձր սարը, սեպաձեւ կանաչազարդ գագաթ մը 1500 ոտք բարձր դաշտէն, ուր զծրեղապէս ամրացած էին տասն սանդխազոյնով երկու թնդանօթով։ Նաեւ քիչ մը ցած ժայռուտ բարձրաւանդակ մը բռնած էին ի ձախ, ճամբուն տիրելով, եւ աջէն ալ ձորին կ'իշխէին թնդանօթներով։ Օսմ. դիրքերն այնքան ամուր էին որ շատ քաջարութիւն պէտք էր անոնց վրայ քալելու համար։ Ա. կիսաբաժնին հետ գտնուելով, առաւօտեան շատ թեթեւ կռիւ մը միայն տեսայ, որովհետեւ այս կիսաբաժին իր Գ. ընկերին կ'սպասէր յարձակումն սկսելէ առաջ։ Յետ միջօրէի ժամ 3ին սկսաւ ճակատամարտը։ Յառաջացեալ հելլենական դիրքին վրայ երթալով, ուստից ամէն կողմ կ'երեւէր, տեսայ որ երկու թընդանօթ կ'ռմբակոծէին ձորին անդիի կողմը սարին գագաթը Թրքաց դըլխաւոր դիրքը։ Ամէն նշան կառնուէր. ռումբ ռումբի վրայ կ'իյնար օսմ. թնդանօթներուն և մարտկոցներուն մէջտեղը, մինչ դաշտին մէջ գետնադուած հելլենական թնդանօթք կ'ռմբակոծէին ճամբուն տիրող բարձրաւանդակին վրայ ամրացած Թուրքերն։ Աջ կողմի ձորին մէջ հաստատուած թնդանօթներն ալ կ'զարնէին Թրքաց դիմացի դիրքերը։

«Արդայի և Թէտոտքի հելլենական հրետանիք կրակ սկսան, Արդայի բերդին խոշոր թնդանօթը շատ ճիշդ նշան առնելով 6,300 մետր հեռուէն։ Երկու ժամ անընդհատ Թուրքերն իրենց բոլոր կրակը կեդրոնացուցին բարձրաւանդակին դիմացի թնդանօթներուն վրայ, կրակ ընելով վերի լեռնէն եւ Ֆիլիբփատայի և Սդրիվինայի խոշորագոյն թնդանօթներէն։ Թուրքերուն նշանառութիւնը լաւ էր։ Խիտ առ խիտ մեր մէջ կ'իյնային ռումբերը, բայց այս անգամ քիչերը կ'պայթէին, ապա թէ ոչ՝ մարտկոցն անպաշտպանելի կ'ըլլար։ Ես հոն եղած ատենս միայն մէկ մարդ վիրաւորուեցաւ։

«Հելլէն հետեւակազօրքն հաստատամտութեամբ կ'յառաջանար ձորն ի վեր, ապա լեռն ի վեր, և ապա դաշտը կ'իջնէր կրելով լերան գագաթէն և աջէն ու ձախէն տեղացող երրեակ կրակը։ Էվզոնք արիաբար ճակատեցան լեռն ի վեր, իրենց գլխուն վրայ գտնուող մարտկոցներուն մէջ հրացանի կրակ տեղացնելով։ Զօրախումբ մը յաջողեցաւ ձեռք ձգել տիրապետող սար մը, և լռեցուց ժայռուտ բարձրաւանդակին վրայ գըտնուող թշնամիին կրակը։ Ժամ 5ին իբր երկու հազար Հելլէնք հասան լերան քամակն, որ սարէն բաժնուած է լայն խոռոչով մը, և անկէ ցած է։ Թշնամին դէպի սարը քաշուեցաւ. Հելլէնք տարածեցին իրենց գիծն, և միահաղոյն հրացանաձգութեամբ նեղը ձգեցին դիմացի կողմը. բայց Թուրքերն ալ իրենց մարտկոցներուն մէջէն նոյնքան սաստկութեամբ կ'պատասխանէին հրացանով, մինչ բովանդակ հրետանիներ համախումբ կրակն ահեղ կերպով կ'գոռացնէր շրջակայ լեռներն ու ձորերը։ Աջ կողմը ձորին մէջ Հելլէնք պաշարեցին մեկուսի բլուր մը զոր Թուրքերը թնդանօթով կ'պաշտպանէին և անանկ կ'թուէր թէ Հելլէնք այս կողմէ պէտի յաջողէին։

«Ժամ 6ին տեսայ որ Գ. զօրաբաժինն ի ճակատ ելաւ ռմբակոծելով Լուրոսի կամուրջն, ուստից Թուրքերը մէկ թնդանօթով կ'պատասխանէին։ Իրիկուան օսմ. թնդանօթք և հրացանք աստիճանաբար պակսեցուցին կրակն, և ժամը 6.40ին մութը կոխելով կրակն երկուստեք դադրեցաւ։ Հելլէն հետեւակազօրքը գիշերեց այն լերան քամակին վրայ և գիշերն օգնութիւն ստացաւ։ Գիշերն հանդարտ անցաւ. զօրքերը քնացան անընդհատ անձրեւի մը տակ. ոչ իսկ հրամանատարնին վրան ունէր։ Օրն ի բուն գնդ. Մանոս սքանչելի օրինակ մը տուաւ իր զօրաց, թշնամիին կրակին տակ իր սպայակոյտին հետ ձիարձակ վազելով հրետանիէ հրետանի և խրախուսելով լեռն ի վեր մագլցող զօրքերը։ Հելլէնք այսօրուան ճակատամարտին մէջ պատուաւորապէս կռուեցան, զօրեղ պարինութիւն ցուցնելով Թրքաց բուռն կրակին տակ, եւ ապացուցանելով թէ երբ ճարտար և յանդուգն հրամանատարներ ունենան կարող են լաւ գործ ալ տեսնել։

«Արշալոյսին, լերան քամակին վրայ գտնուող Հելլէնք սաստիկ հրացանաձգութիւն մ'սկսան փոխանակել սարին վրայ գտնուող Թրքաց հետ, որք կ'երեւի թէ գիշերն օգնութիւն ստացած ըլլալով կրկնակի դիմադրութիւն մ'ըրին։ Բայց իրենց երկու թնդանօթք լռած էին, հաւանօրէն աւելի ետ տարուած ըլլալով։ Որովհետեւ անձրեւը կ'շարունակէր, ժամ 6 էն ետքն էր որ հելլէն թնդանօթք գործի սկսան։ Երբ օդը պայծառեցաւ, ամէն թնդանօթք միահաղոյն վերսկսան։ Հելլէնք ձախ կողմի դաշտէն կ'յառաջանային՝ կրելով Սդրիվինայի և ուրիշ տեղերու օսմ. խոշոր թնդանօթաց կրակը։ Եւ ահա Թուրքերը մեծ թուով օգնութիւնք ստացան, որք դաշտին մէջէն յառաջ խաղալով սաստիկ կրակ մը տեղացուցին Հելլենաց առաջին գծին վրայ։ Ասոնք ալ հրացանով և թնդանօթով պատասխանելով, այն օգնական զօրքը կտրեցին սարին վրայ գտնուող զօրքէն։ Գ. զօրաբաժինը բուռն պայքար մը կ'մղէր Լուրոսի կամրջին վրայ։ Դաշտին մէջ գտնուող հելլէն հետեւակազօրքը ժամ 8 ին 600 հոգի օգնութիւն ստացաւ Գ. զօրաբաժինէն։

Մինչ այս հեռագիրը կ'ղրկեմ, ճակատամարտն ընդհանրացած և յոյժ սաստկացած է, և երկուստեք շատ մարդ կ'իյնայ։ Հելլէնք տակաւին կ'յառաջանան բովանդակ գծին վրայ։

ՆԱՀԱՆՋ ՀԵԼԼԵՆԱՑ ԵՊԻՐՈՍԷ

Այս նկարագրութիւնը գնելէ ետքը Թայմզ իր կողմէ հետեւեալը կ'յարէ.—

«Մ. Բալլի Եպիրոսի կողմի Հելլենաց թշնամութեան վերսկսիլը պաշտպանեց առարկելով թէ քանի որ զինադադար կնքուած չէր, Հելլէնք ազատ էին գործելու և կ'պարտէին պաշտպանել Եպիրոսի ապստամբները։ Բայց դեսպաններուն դիտողութեան վրայ գործողութիւնք դադրեցան յԵպիրոս և Հելլէն զօրքն ետ կանչուեցաւ յԱրդա, որով դարձեալ թողուցին օսմ. հողը։ Գչ. Օսման փաշա, Եպիրոսի հրամանատարը, գրեց գնդ. Մանոսի թէ հրաման ստացած է զինադադար որոշելու։ Իբրեւ նոխազ քաւութեան գնդ. Մանոս եւ իր սպայակոյտի պետ գնդ. Կոնստաս պաշտօնանկ եղան։ Գնդ. Մանոսի տեղ Արդայի զօրաց հրամանատար կարգեցաւ զօր. Սմոլենէսի եղբայր գնդ. Սմոլենէս։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՑՈՐԴՔ.— Մայրաքաղաքիս դեսպանատանց զինուորական կցորդք, ինչպէս յայտնի է, պատերազմի դաշտը գացին օսմ. բանակին զինուորական շարժմանց ներկայ գըտնուելու։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն այս կցորդներու անձնական պէտքերն և անոնց հոգացուեցան օսմ. բանակին կողմէ։ Դեսպանատունք այս առթիւ շնորհակալութիւն յայտնեցին։

ՎԻՐԱՒՈՐՔ.—Երէկ առտու կանուխ 95 վիրաւորք, որոց 12ն սպայ ու 83ը զինուոր, Սիրքէճի ժամանելով Երլտըզի հիւանդանոցը փոխադրուեցան։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ հեռագիր մ'ուղղելով Գերմանիոյ կայսեր՝ շնորհակալութիւն յայտնեց գերման կայսեր բժշկական ընկերութեան բժիշկ Տօքթ. Նասիբի հիւանդանոցին համար։ Վիլհելմ կայսր ալ ի պատասխանի զգացուածութիւն յայտնեց այն համակրութեան համար զոր Վեհ. Սուլթանը կ'տածէ գերման Կարմիր Խաչի ընկերութեան նկատմամբ։

ՆՈՒԷՐ.— Վեհ. Սուլթանին փեսայ Մահմուտ փաշա կառքի երկու ձի և նժոյգ մը նուիրեց։

ԷՏՀԷՄ փաշա առջի օրն իր սպայակոյտին հետ այցելեց այն կէտերը, զոր օսմ. զինուորք գրաւեցին Ոթրիս լերանց վրայ։ Էտհէմ փաշա յետոյ Լարիսա վերադարձաւ։

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿ.— Օսմ. Կարմիր Մահիկի ընկերութեան ժողովոյ անդամոց ոմանք մահուամբ և ուրիշ պատճառներով պակսած ըլլալով, անոնց տեղ ընտրուեցան Պետական Խորհրդոյ կիմնական ճիւղին նախագահ Ճէմալ պէյ, Օսմ. Պանքային ընդհ. անօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ և Սպարապետի Դրան առողջապահական Բ. ճիւղին անօրէն Հալիմ փաշա, Օսմ. Պանքայի Գ. անօրէն Մ. Վուլֆինկ ալ գանձապետ կարգեցաւ։ Վերակազմեալ ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ Սըրհյէէի պաշտօնատան մէջ։

ՔԵԱԶԻՄ ՓԱՇԱ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր Եանեա կ'գտնուի, Ա. զօրաբաժնին համար կատարած քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրեց Սպարապետի Դրան։ Քեազիմ փաշա յանձնաժողով մը կազմեց, որպէս զի նահանգին ռազմագիտական զանազան կէտերու պաշտպանութեան հսկէ։ Յանձնաժողովն համաձայնութիւն գոյացուց Մանաստըրի կուսակալութեան հետ, նոյն զօրաբաժնին պարենաւորման համար։ Եանեայի երեւելիք ոմանք, աղերսագիր մը ղրկելով Բ. Դրան, հատուցում պահանջեցին Լուրոսի մէջ Հելլենաց կողմէ իրենց ստացուածոց եղած վնասուց համար։ Եանեայի պաշտօնեայ-ներէն Սաաըդ պէյ չորս հազար ոսկի պահանջեց։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հրամայեց որ պատերազմի դաշտին վրայ վիրաւորուելով զինուորք, որոց համար վիրաբուժական գործողութեանց պէտք կայ, մայրաքաղաքս ղրկուին, իսկ անոնք որոց վէրքը թեթեւ է, տեղւոյն վրայ դարմանուին։

ՌՈՒՍ Կարմիր Խաչի շարժուն հիւանդանոցը Տոմոքոյի պատերազմէն յետոյ մեծ ծառայութիւններ մատուցեր է։

ԹԱՅՄԶԻՆ Լարիսայի թղթակիցը տենդէ բռնուած ըլլալով Օսմ. Պանքայի հիւանդանոցին մէջ կ'դարմանուի։

ՏՈՄՈՔՈՅԷ կ'գրեն Թուրք լրագրաց թէ Էտհէմ փաշա Տոմոքօ կ'գըտնուի. որոշեալ տեղերու պահակազօրքը պատերազմելու պատրաստ վիճակի մէջ կ'գտնուին։ Օսմ. զինուորք քաղաքէն դուրս հաստատուած են և ամէն օր մարզանք կ'կատարեն։ Նուագածուներու խումբը կէսօրէն յետոյ բանակետղին առջեւ կ'նուագէ։ Հելլէններու ձեռքէն առնուած 12 թընդանօթք քննուեցան։ Սէյֆուլահ փաշա անդորրութիւնը լաւ կ'պահպանէ։ Իրենց տեղերը վերադարձող քրիստոնեայք շատ կ'գովեն Սէյֆուլահ փաշան։ Ալմիրոսի մէջ բռնուած գերիները Կ. Պոլիս ղրկուեցան։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ անցեալ օր շատ մը Հելլէնք յատուկ յանձնաժողովին դիմելով օսմ. հպատակութիւնն ընդունեցին։

ԴԱՐԴԱՆԷԼԷ կ'գրեն թէ օսմ. նաւատորմը թնդանօթաձգութեան փորձեր կ'կատարէ։

ԼԱՐԻՍԱՅԻ մէջ Նայիպի մ'անուանման պէտքն զգացուած ըլլալով, ձեռնհաս իշխանութիւնը նոյն քաղաքին համար Նայիպ մը կարգեց։

ԵԼԼՏԸԶԻ կայս. պալատան մօտ սկսուած 400 անկողինով ընդարձակ հիւանդանոցին շինութիւնն աւարտելու մօտ ըլլալով, ներքին կահաւորման պիտի ձեռնարկուի ի մօտոյ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարութիւնը Բ. քօմիսէր Վէհպի էֆ.ն Լարիսա պիտի ղրկէ իբրեւ ոստիկանութեան ընդհ. քօմիսէր։

ՀԵԼԼԵՆԱՀՊԱՏԱԿՔ.—Ապրիլ 6/18էն, այն է՝ պատերազմի հրատարակութենէն մինչեւ մայիս 13/25, Կ. Պոլսէն հեռացուցուած հելլէն հպատակներու թիւն 8359ի հասած է։

ՈՒՐԼԱՅԻ մէջ (Այտըն) ցարդ 300էն աւելի հելլէն ընտանիք օսմ. հպատակութիւն ընդունեցին։

ՕՍՄ. Տիկնանց նպաստամատոյց յանձնաժողովը վիրաբուժական գործիներ նուիրեց զինուորական նորահաստատ հիւանդանոցներուն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Շատ մը նշաններէ կ'երեւի թէ, կ'ըսէ Լ. Հէրըլտ, Աթէնքի մէջ նորէն անտեսանելի շարժում մը կայ արքունական գերդաստանին դէմ։ Աթէնքի ռուսական և միւս դեսպանք Բալլիի դահլիճին ուշադրութիւնն հրաւիրեր են այն վտանգներուն վրայ որոց Յունաստան պիտի ենթարկուի եթէ հելլէն կառավարութիւնն հակառակի թագաւորին։ Մէկ քանի օտար նաւեր Փալեր ժամանած են։ Աթէնքի հեռագրատունը չընդունիր օտար թղթակիցներու հեռագրերը։ Ասկից կը հետեւցուի թէ Աթէնքի մէջ տխրալից դէպքեր կ'պատահին զորս կ'ուզեն ծածկել։ Կ'ենթադրուի թէ թագաւորին և դահլիճին միջեւ հաշտութեան բանակցութեանց մասին ծագած են դժուարութիւնք, որոց հետեւանքները կրնայ ըլլալ որ շատ ծանր ըլլան։ Հաշտութեան պայմաններուն վերջնական որոշումէն անմիջապէս ետքն Երեսփ. ժողովն ի նիստ պիտի գումարուի։

—Աթէնքի հելլէն դեսպանը Փանէլլենիոս ընկերութեան նուիրեց Եվելիրեւէս հիւանդանոցին վիրաւորելոց։ Դրէթէ Աթէնքի բոլոր լրագիրք զայրոյթով կ'խօսին Եթնիքէ Էդերիայի դէմ, զոր պատասխանատու կ'ընեն երկրին բոլոր ձախորդութեանց։ Այս ընկերութիւն իր նպատակին բացարձակապէս թերացած է, եւ հիմակ ալ իր մարդերն, որք ժողովրդեան ստորին դասակարգէն առնուած են, ծայրայեղութիւններ կ'գործեն երկրին մէջ։ Հիմա խնդիր է Էդերիան վարող անձերէն հաշիւ պահանջել՝ ընկերութեան հաւաքած մեծաքանակ գումարներուն համար։— Սեպաստիէն Մուրուզի իշխանն, որ Կրետէ կ'գտնուէր Ալիքիանուի բանակետղին մէջ, Աթէնք դարձաւ։ (Մեն. Օրիանդալ)

—Բոլշանտրոֆսքի խմբագիր Պէրպէրիսի դէմ ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ՝ մէկ քանի յօդուածներու պատճառաւ։ Շրջուն հիւանդանոցի ծառայող Թեսալ շոգենաւը Պիրէոն տարաւ՝ Թարսալայի պատերազմին վիրաւորուած 28 զինուոր։

ԹՈՒԼՈՆԷ կ'հեռագրեն մայիս 22 թուով.— «Ֆրանսայի Վէէն պետական փոխադրանաւն այս իրիկուն Թուլոնէ ճամբայ ելաւ դէպի Կրետէ՝ տանելով ջորիներ, զինուորական սայլեր, բազմաթիւ իրեղէններ և այլն՝ նաւատորմին և Կրետէ գտնուող ֆրանսական զօրաց համար։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութեան.— ԼՈՆՏՈՆ, 26 մայիս.—Թայմզի Աթէնքի թղթակիցը կ'գրէ թէ թշնամական նոր ցոյցեր տեղի կ'ունենան՝ պատերազմին եւ պարտութեանց պատասխանատու անձանց դէմ։ Կ'հաւաստեն թէ հելլէն կառավարութիւնը մտադիր է քննիչ յանձնաժողով մը կարգել։ Ամբաստանութիւնք մասնաւորապէս Եթնիքէ Էդերիայի դէմ պիտի ըլլան։

Ֆո-ուն.— ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Քրօնիքըլ կ'ծանուցանէ թէ Զարը խորհուրդ տուեր է Եորկիոս Թագաւորին որ Աթէնքի մէջ զինուորական կառավարութիւն մը կարգէ և Բալլի դահլիճը փոխէ։

ԲԱՐԻԶ.— Շփոթութեանց երկիւղը ծանրապէս կ'աւելնայ Աթէնքի մէջ։ Եւրոպական զրահաւորք Պիրէոն ժամանեցին՝ իրենց հպատակները պաշտպանելու։

—Թեսալիոյ ժողովուրդն աղերսագիր մը կ'պատրաստէ օսմ. գրաւում խնդրելով։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Ֆո-ուն.— ԲԱՐԻԶ, 27 մայիս.— Հելլէն կառավարութիւնը նորէն կը խորհրդակցի քսան միլիոն տրախմինոց նիւթին փոխառութիւն մը կնքելու։

—Եթէ Կրետացիք շարունակեն իրենց ապստամբութիւնը, Մեծ Տէրութիւնք օսմ. կառավարութեան պիտի յանձնեն խաղաղութիւնն ու բարեկարգութիւնը վերահաստատելու գործը։

—Աթէնքի մէջ ձերբակալեալ հելլէն երեսփոխան Տէլֆիս արձակուեցաւ, սակայն բանտէն ելնելու օրուան իրիկունը տարագրուեցաւ։

Տոքդ. Ճեվահիրճեան

ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆՆԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ Քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները։ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիներն զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործողութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքն, ապահովման ու մաքրութեան ամենավերջին մէթոտներն, որոց շնորհիւ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այնքան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ։ Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ., Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրճանեանի դեղարանը Գանըթ-Գափու։ Իսկ Դշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Անտոնի էֆ. Պալքաւեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԻԱՄԻ Թագաւորն Շուլալոնկքորն, որ Եւրոպայի մէջ ուղեւորութիւն մը կ'կատարէ, իր երկրէն հեռանալուն շոգենաւը նստելէ առաջ ըսեր է իշխանաց և իր նախարարներուն. «Հաճոյքիս համար չէ որ իմ սիրելի Սիամէս կ'հեռանամ. պիտի երթամ արեւմտեան ազգաց օրէնքներն և այլն քննելու, որպէս զի վերադարձիս երկիրս օգտուի անոնցմէ»։ Շուլալոնկքորն իր կնոջ մէկէն բաժնուելուն հրապարակաւ և հանդիսաւոր կերպով երդում ըրեր է թէ բացակայութեանը միջոցին հաւատարիմ պիտի մնայ անոր. կինն ալ նոյն մտօք երդում ըրեր է։ Սիամի թագուհին կ'ճամբորդէ իր տղայոց չորսին հետ։ Սիամի թագուհին յոյժ գեղանի է։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Երեսփ. ժողովին յանձնաժողովն, որուն յանձնուած էր գահաճառին ուղերձին պատրաստութիւնն, աւարտեց իր պաշտօնը։ Վարչապետ Պատէնի կոմսն յայտարարեց թէ կառավարութեան յառաջագիծն արդէն պարզուած էր գահաճառին մէջ և թէ կառավարութիւնը զայն իր միակ ուղղութիւնը կ'նկատէ ուրկից բնաւ պիտի չշեղի։ Գահաճառին մէջ հաստատուած մը կայ ի մասին Աւստրիոյ նահանգաց ներքին գործերուն վերաբերեալ ինքնավարութեան։ Կառավարութիւնն որոշած է առաջ տանիլ այս գաղափարն ոչ թէ քաղաքական պատճառներով, այլ երեսփ. ժողովոյ գործը դիւրացնելու համար։ Կառավարութիւնը չընդունիր սահմանադրութեան տապալումը, բայց կանոնաւոր ճամբով անոր վերաքննութիւնն ալ չի մերժեր։

—Վիեննայի քաղաքապետութեան խորհուրդն անցեալ Շբ. հակահրէական և յառաջդիմասէրներու միաձայնութեամբ, քուէարկեց կայսեր մատուցանելի ուղերձ մը, որով պիտի խնդրեն ջնջել Վիեննայի կառավարութեան հրամանագիրն ի մասին լեզուաց գործածութեան ի Պոհեմիա և Մորավիա։ Այս անօրինութեան միակ արդիւնքը մինչեւ հիմա սա եղած է որ, կ'ըսեն, Գերմանաց և Սլաւներու միջեւ ազգային հակառակութիւններն արծարծուած են՝ ի վնաս միապետութեան ամբողջական շահերուն։ Խորհուրդը պաշտօն յանձնեց դիւանին և քաղաքապետ Տոքթ. Լուէկէրի այս ուղերձը մատուցանել կայսեր։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. ժողովը սկսաւ վիճաբանիլ՝ Ֆրանսայի Պանքային պայմանագրութիւնը վերանորոգելու ծրագրին վրայ։ Ընկերվարական երեսփոխան Վիվիանի քննադատեց ծըրագիրն և պետութեան համար բաւական նպաստաւոր չգտաւ։

ԶԱՐԸ Դչ. իր ներկայութեան ընդունեց Բորքայի արտասովոր դեսպանութիւնը։

ԲԵԴՐՍԲՈՒՐԿԷ կ'հեռագրեն թէ նաւային կաճառին ուսանողներէն մէկ քանին այս ամառ Թուլոն պիտի երթան՝ Ֆրանսայի նաւատորմին մէջ գործնական ուսումնասիրութիւններ կատարելու։

—Խազանէն Նիժնի Նովկորոտ գացող Սամոլէթ շոգենաւն ամբողջովին այրեցաւ։ Երեք ուղեւոր մեռան։

ՍՊԱՆԻՈՅ 1897-98 տարւոյ ելմտացոյցը կ'պարունակէ 873 միլիոն ֆր. ծախք և 883 միլիոն հասոյթ։ Նախորդ տարեշրջանի ելմտացոյցին ծախքն էր 758 միլիոն և հասոյթն 769։ Այս տարբերութեան ծախուց յաւելումն յառաջ եկած է Քուպայի և Ֆիլիպեան կղզիներու պատերազմներէն։

ՊԵՐԼԻՆԻ ցեղագրական թանգարանն հազուագիւտ հաւաքածոյ մ'ստացաւ՝ չինական համայնագիտարան մը՝ Չինու մէջ ճանչցուած ու ի գործ դըրուած բոլոր արհեստներու. 1200 հատորէ կ'բաղկանայ և անունն է «Քիւ-Քին-Թիւ-Շու-Ջի-Չէնկ» որ ըսել է «Համայնագիտարան ներկայ և անցեալ ժամանակաց գրքերու, նկարներու եւ քարտէսներու»։ ԺԸ. դարուն խմբագրուած է նշանաւոր մանտարին Շիանկ-Թինկ-Զիի կողմէ։ Հրատարակութիւնը տեւած է 1736էն 1796։ Հարիւր օրինակ պատրաստուած է իշխաններու, ատենից և աշխատակցող գրագիտաց ու գիտնոց համար։ Կ'կարծուի թէ առ այժմ մէկ օրինակ միայն Չինէն դուրս ելած է գոնէ Արեւմուտքի համար և այն ալ Պերլինի թանգարանին նուիրուած է. 1200 հատորի գինն է 1500 ֆր. որ շատ չէ։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԴԱՄԱՆԴ ՄԸ.—Կալկաթայէ կ'հեռագրեն պատմական ադամանդի մը աներեւութացումը. հրեայ մը՝ Ալեքսանդր Եաքօ ծախած էր զայն Հայտէրապատի Նիզամին որ կուզէր Վիքթորիա թագուհւոյն ընծայել. Ն. Վեհափառութիւն արդէն ունի Քոհինուր ադամանդը։ Շատ յարմար նուէր մը պիտի ըլլար թագուհւոյն ադամանդեայ Յոբելեանին առթիւ։ Դժբախտաբար Նիզամին ադամանդը գողցուեր է։ Հայտէրապատի արքունիքին մէջ այս պատճառաւ յուզում կ'տիրէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ծովային առեւտրական կացութեան վրայ քննութիւններ կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ կ'զբաղի առեւտրական գործոց պաշտօնատան մէջ։ Վիճաբանութիւններ կատարելով սա եզրակացութեան յանգեցաւ թէ 1886 էն ի վեր ֆրանսական առեւտրական շոգենաւերու մասնակցութիւնը ծովային գործառնութեանց՝ նուազած է։ Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւերու մէջ ֆրանսականը միայն չորրորդ տեղը կ'բռնէ։ Շոգենաւերու տարողութիւնն հարիւրին մէկ պակսած է, մինչդեռ Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Սպանիոյ և Իտալիոյ մէջ կ'աւելնայ։ Ֆրանսայի մէջ քսանէ աւելի տարիք ունեցող շոգենաւերու թիւն հարիւրին 35 է։ 1886էն երկար ճամբորդութեանց համար անուանեալ նաւապետներու թիւն էր 103։ Վերջին տասն տարիներու մէջ նաւապետաց անուանման միջին թիւն է 35։ Յանձնաժողովոյ մէջ կարծիքներ յայտնուեցան այս անկման դարման մ'ընելու համար։ Յանձնարարուեցաւ 1893ի շոգենաւային օրէնքը, ջնջել կառուց սակացոյցն և այլն բարեփոխել և ուրիշ միջոցներ ձեռք առնել։ Յանձնաժողովը պիտի շարունակէ իր նիստերը։

ՏՔԴ. ՇԱՆԴՄԷՍ, որ ինչպէս կ'յիշուի մէկ քանի տարի առաջ հնտախտի ժամանակ մայրաքաղաքս բերուած էր, Բարիզի բժշկական համալսարանին փորձառական եւ բաղդատական ախտաբանութեան ուսուցիչ կարգուեցաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԲՆԱԿԻՉՔ.— Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ վերջին վիճակագրութեանց համաձայն, Ռուսիոյ ընդհ. բնակչաց թիւն է 129,211,000 հոգի երկու սեռէ։ Բեդրբուրկի բնակչաց թիւն է 1,267,023, Մոսկուա՝ 988,100, Վարշավիա՝ 614,752, Օտեսա՝ 404,651, Լոց՝ 314,580. իսկ 100,000է աւելի բնակիչ ունեցող քաղաքներն են Րիկա, Քիէվ, Խարքով, Թիֆլիս, Թաշքենդ, Սարադով, Խազան, Քաթէրինօսլավ, Ռոստով, Աստրախան, Պաքու, Թուլա և Քիշնէվ։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ.—Հեռագրական տեղեկութեանց նայելով Մուզաֆֆէրէտտին Շահն ի մօտոյ Պարսկաստանէն ճամբայ պիտի ելնէ Եւրոպայի մէջ ուղեւորութիւն մը կատարելու։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովն երէկ գումարեցաւ ի Ղալաթիա։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, թէեւ տկար, կ'նախագահէր։ Ինչպէս ծանուցուած էր կանխաւ, խորհրդակցութիւնք, որք ժամը տասնին, գաւառային եւ առաջնորդական խնդրին շուրջը դարձան մեծ մասամբ։ Կ'լսենք թէ գաւառներն երթալ չուզող եկեղեցականներուն վրայ շատ բաներ ըսուեր են, և զանազան առաջարկներ եղեր են, որոց վրայ դարձեալ պիտի խորհուի յաջորդ նստի մը մէջ։ Ընդհանուր վիճաբանութենէն ետքն ընթացիկ տնօրէնութիւններ եղեր են քանի մը առօրական հարցերու համար։ Օրինակի համար, նկատողութեան առնուեր է խրիմեան առաջնորդութենէն հրաժարականը Տ. Հմայեակ Եպիսկոպոսի, որ կ'առարկէ թէ «վատառողջ է, եւ ինքզինք տկար կ'զգայ ժողովուրդն հովուելու»։ Ժողովը չէ ընդուներ Ն. Գերապատուութեան հրաժարականն, եւ Ս. Պատրիարք Հօր յանձներ է կարգադրել խնդիրը՝ «բառնալով ինչ դժուարութիւն որ կայ Տ. Հմայեակ Եպիսկոպոսին առաջնորդութեան դէմ» (՞)։

—Տ. Յովհ. Արշարունի Ծ. Վարդապետին (որ այժմ ի Բերա գերմանական հիւանդանոցը կ'դարմանուի) Պրուսայի Գաւառական Ժողովոյն 28 անդամոց 24ին քուէով առաջնորդական ընտրութիւնն հաստատուեր է Խառն Ժողովին երէկի նստին մէջ։

—Պրուսայի Գաւառական Ժողովն իր Դիւանը կազմեր է այսպէս. ատենապետ Յովհ. էֆ. Ֆնտգեան, ատենադպիր Յովհ. էֆ. Պատուրեան, Բ. ատենապետ Կրպտ. էֆ. Պատուրեան, Բ. ատենադպիր Նասիպ էֆ. Եավրուեան։

—Յառաջագոյն գրած էինք թէ Թոքատցիներն ալ, ինչպէս Շապին-Գարահիսարցիները, Կ. Պոլսէ առաջնորդ չեն ուզեր։ Ի խնդրոյ Թոքատի Պատ. ազգայնոց, և ի նկատ առնլով անոնց Ազգ. Վարչութեան առաջարկը, Խառն Ժողովն երէկ որոշեր է Թոքատի առաջնորդութիւնն առժամապէս միացնել Սեբաստիոյ առաջնորդութեան հետ, յանձնելով Տ. Պետրոս եպիսկոպոսի հոգւոյական խնամոց։ (Ութսուննոց կամ եօթանասունհինգնոց ծերունի մը որ ամէն տեղ ինքզինք փնտռել կուտայ, երբ Ազգն այնքան երիտասարդ և «զարգացեալ» վարդապետներ ունի, որոցմէ յօգուտ Եկեղեցւոյ աշխատութիւն եւ արդիւնք կ'ըսպասէ։)

—Ուսումն. Խորհուրդն երէկ Խառն Ժողովին մատուցեր է մին առողջապահական և միւսն ուսումնական երկու ծրագրեր, որոց նախաքննութիւնն յանձնուեր է Ս. Պատրիարք Հօր, որուն ի վաղուց անտի մասնաւոր հոգածութեան առարկայ եղած են նաեւ ազգային մանկտւոյն դաստիարակութեան վերաբերեալ խնդիրները։

—Տ. Բարթուղիմէոս Եպս. Զամչեան և Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Իւթիւճեան հրաժարեր են Եգիպտոսի առաջնորդութեան ընտրելիութենէ, բայց Խառն Ժողովն իր երէկի նստին մէջ որոշեր է նկատողութեան չառնել այս հրաժարականները։

—Երեմիա Ուլնիոյ առաջնորդ Տ. Կարապետ Եպս. որ Երուսաղէմ կ'գտնուէր, Հալէպ գացեր է։

—Ազգ. Վարչութեան տեղեկագրուեր է կազմութիւնն Երզնկայի Կրօն. և Քաղաք. Ժողովներուն, որոց ընտրութիւնը կատարուած է Պատրիարքարանի հրահանգին համեմատ։ Կրօն. Ժողովին ատենապետն է Տ. Եղեկիէլ քահանայ Տ. Կարապետեան. ատենադպիր է Տ. Թովմաս քհնյ. Թովմասեան։ Միւս անդամք են Տ. Վարդան քահանայ Զաքարեան, Տ. Մաշթոց քահանայ Տիրակէրեան և Տ. Գէորգ քհնյ. Եղեկիէլեան։ Քաղաք. ժողովին ատենապետն է Յարութիւն էֆ. Լէֆեան, ատենադպիրն է Միքայէլ էֆ. Դանիէլեան, և միւս անդամք են Յովհ. էֆ. Շիւքրեան, Յակոբ էֆ. Սիւրմէնեան, և Յովհան էֆ. Թաշճեան։

—Պէթլիսի Հինգ Խորան եկեղեցւոյն Թաղական Խորհրդին ատենապետ Աւետիս էֆ. Պրտօեան և փոխ-ատենադպիր Յովսէփ էֆ. Նալբանդեան կը գրեն մեզ Ապր. 27 թուով թէ հանգուցեալ Աւետիս էֆ. Խաչմանուկեան այս եկեղեցիին թեմականն էր, և անոր պայծառութեան նպաստած էր։ Անոր հայրը ժամանակաւ գնած և նոյն եկեղեցիին նուիրած էր «Զայրը» ըսուած ընդարձակ ճախճախուտ գետինն որոյ վրայ ապա բարձրացած է դպրեցիկ ծառաստան մը, Աւետիս էֆ.ի խնամքով զարգացած, որ այժմ եկեղեցիին հասութաբեր կալուած մ'է։ Թաղ. Խորհուրդը կ'հերքէ այն կարծիք թէ հանգուցեալն ազգային կալուած «խլրացուցած» ըլլայ։ Հանգուցեալը կտակած էր որ իր մարմին եկեղեցիին խաչքակին (գաւիթ) մէջ լուացուի, և պատարագէն ետքը տարուի թաղուի իր այգիին մէջ։ Իր ընտանիքին անդամունք պահանջեցին կտակին ամբողջական գործադրումը, բայց անդամները գիտել տուին որ Մեծ Պահոց մէջ պատարագ չըլլար, ուստի մարմինն ուղղակի այգին տարուեցաւ և հոն թաղուեցաւ կրօնային ամէն արարողութիւններով։ —Մեք աւելի ուրախ կ'ըլլայինք եթէ Թաղական Խորհուրդն, հանգուցելոյն վերջին կամքը բացատրած ժամանակ, աւելի ճոխ, աւելի ազգօգուտ կտակի մը խօսքն ընէր։ Բայց քանի որ իրենք այս երկու կէտերուն ճշգուիլը խնդրած են ի պատասխանի լրագրոյս 129րդ թուոյն մէջ երեւցած թղթակցութեան քննադատութեանց, կ'թուի որ խօսին։ Ցուցանք որ իր զաւակներ կ'ամբողջացնեն ինչ որ թերի թողած է իրենց հայրը։ —Աւելորդ չենք համարիր յիշեցնել այս առթիւ թէ Պիթլիս ունի չորս եկեղեցի, որուն առաջինն ու մեծագոյնն է Կալմրակայ եկեղեցին, երկրորդն է Ս. Գէորգ, երրորդն է Ս. Սարգիս, և չորրորդ տեղը կ'բռնէ Հինգ Խորան եկեղեցին։

—Խարբերդի գաւառին թէ՛ կեդրոնին և թէ թեմերուն մէջ որբեր խնամելու համար մասնաւոր Որբանոցներ բացուած և անոնց դաստիարակութեան հոգն ստանձնած են քաղաքին միսիոնարները։ Մեզ ցոյց տրուեցան մի քանի մասնաւոր նամակներ, որոց մէջ դիտողութիւն կ'ընեն թէ այս որբեր կ'խնամուին ընդ հսկողութեամբ միայն բողոքականաց, որք չեն ուզեր որ աղաք իրենց մայրենի Եկեղեցւոյ դաւանանքն և արարողութիւնները սորվին, այլ կ'հրահանգեն զանոնք բողոքական ոգւով և բողոքական դաւանութեան մէջ։

—Արարատ իր վերջին թուով պաշտօնապէս կ'ծանուցանէ թէ Ն. Օծութիւն Ս. Հայրապետը շնորհած է Կոնդակ «Ցանուն Կրօն. Ժողովոյ Կ. Պոլսոյ հմր. 227, որով լուծեալ համարի պսակն Մարիամու Սարուխանեան ընդ Գարեգին Նշանեան ի պատճառս ընդունելոյ առն նորա յԱթէնս զդաւանութիւն Յունաց և ամուսնանալոյն ընդ այլում կնոջ, թոյլատրելով յիշեալ Մարիամու մտանել ի նոր ամուսնութիւն, ըստ միջնորդութեան Կրօն. Ժողովոյ։»

ՀԱՅ ՄԸ Ի ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ.— Մոնթիւլ-ուրբէի մէջ Հապէշաստանի վրայ հրատարակուած կարգ մը լուսանկարներու հետ կայ Հապէշաստանցի պետի մ'Սարգիս Թէրզեանի լուսանկարը։ Կ'երեւի թէ Թուրքիայի Հայ մ'է որ մինչեւ այդ կողմերը գացեր է. հանրային գործի մէջ մէկ քանի անգամ նշանաւոր հանդիսանալէ յետոյ բաւական հարստութիւն մը ձեռք բերեր է։ Բարիզի թերթն հետեւեալ կենսագրական տեղեկութիւնները կուտայ. — Սարգիս Թէրզեան շատ երիտասարդ եղած ատեն Հապէշաստան գնաց, ուր Տէրութեան մէջ պաշտօնի անցաւ։ Ամբողջ երկիրը պտըտելէ յետոյ վերջնապէս հաստատուեցաւ ի Հարրար 1883ին։ Ապտուլէի ժամանակը հոն կ'գտնուէր, որով շատ նեղուեցաւ և ուրախութեամբ իմացաւ թէ Շոաները կ'պատրաստուին անոր վրայ յարձակելու։ Մենելիքի զինուորք Ապտուլէի զինուորներուն յաղթելէ յետոյ, Ապտուլէ Պէրպէրա փախաւ, և այն ատեն սկսաւ Սարգիսի խակական գործօն դերը։ Հարրարի միւս երեւելեաց հետ իբրեւ պատուիրակ Մենելիքի մօտ գնաց՝ քաղաքին անձնատուութեան եղած ըլլալն իմացնելու։ Մենելիք պաշտօն յանձնեց Սարգիսի որ յանուն իրեն տիրանայ քաղաքին։ Բազմ ընտիր մարդոց հետ առանց կռուի Հարրար մտաւ։ Մենելիք հետեւեալ օրն հանդիսաւորապէս Հարրար մտաւ։ Մենելիք իրեն վարձատրութիւն գետիններ տուաւ Սարգիս Թէրզեանի և յետոյ սրբութիւնը տարաւ։ Մէկ քանի ամիս յետոյ Կէլտէխոյայի կառավարիչ անուանեցաւ, որ այն ատեն դժուարին պաշտօն մ'էր։ Զանազան միջոցներով կրցաւ համոզել Սոմալիներն եւ իր գործունէութիւնները տարածեց մինչեւ Պիծօ-Բաղաքա։ Սարգիս այս տրկածոլոց կեանքէն յոգնելով Հարրար դարձաւ, վաճառականութեամբ զբաղելու։ Մենելիք Սարգիսի միջոցաւ ստացաւ իր բանակին համար արագահարուած հրացաններն, որով այս վիհապետ կրցաւ տարածել իր իշխանութիւնը։ Սարգիս կ'շարունակէ զէնքի վաճառականութիւնը։ Մասնաւոր վաճառատուն մը հաստատած է. կ'վարէն իր եղբայրները, զորս Թուրքիայէ բերել տուած է։ Իր հանգստութիւնն իրեն ծանր կուգայ, թէև ժամանակաւ Անգլիացիք դրամ խոստացան անոր գլուխը բերողին։ Այնչափ զուարթ է որ Մոնթիւլ-ուրբէի թղթակիցը քիչ մը վայրագ կ'գտնէ։ Սարգիս Թէրզեան ի մօտոյ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ յԵւրոպա և մանաւանդ ի Բարիզ։

Երէկ ի Բերա, Հայ-Հռոմէականաց աթոռանիստ եկեղեցւոյն մէջ՝ Կաթողիկոսական-Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Կարապետ Արքեպիսկ. Ասլանեանի քահանայաթափ տխուր հանդէսն և յուղարկաւորութեան արարողութիւնը՝ մեծաշուք կատարուեցաւ ի ներկայութեան ամէն ազգի ընտրեալ հոծ բազմութեան։ Հանդէսին կ'նախագահէր Ամեն. և Գերերջ. Կաթողիկոս-Պատրիարք Տ. Ազարեան Սրբազանը։ Ներկայ էին 50 ի մօտ կրօնաւորք և քահանայք։ Նոյնպէս ներկայ էին Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ՝ Պատր. Փոխ. Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. Վ. Ճէվահիրճեան, Յունաց Պատր. Փոխանորդը, Բուլղարաց Պատր. Փոխանորդը, Բողոքականաց ազգապետ Պօյաճեան Յակոբ էֆ.ն, և լատին եկեղեցականաց մայրաքաղաքիս զանազան կրօնաւորութեանց ներկայացուցիչներն։

Իսկ աշխարհական դասէն բազմաթիւ անձեր ներկայ էին թէ համազգեաց կողմէ, թէ եւրոպացւոց կողմէ եւ մասնաւորապէս ֆրանսական դեսպանատան կողմէ Մ. Պայ։ Ասլանեան Սրբազանի մարմինը՝ մահարձան մը վրայ դրուած էր, դագաղին վրայ ունենալով իր եպիսկոպոսական թագը, գաւազանն եւ զգեստները։ Յաւարտ ժամելաթաղի արարողութեան, դագաղը մեռելակիր կառքի մը մէջ դրուելով տարուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատունը։

Հանգուցեալ Նորատունկեան Աւետիս էֆ.ի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ։ Եկեղեցական դասէն ներկայ էին Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկ., Տ. Հմայեակ եպսկ., Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Երէցեան և ուրիշ վարդապետներ ու բազմաթիւ քահանաներ։ Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Հմայեակ եպսկ.։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ դագաղն եկեղեցւոյ դռնէն կառք դրուելով տարուեցաւ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունն, ուր մարմինն ամփոփուեցաւ։ Գերեզմանատան մէջ Աւետիս էֆ. Սուրէնեան յանուն Հայ փաստաբանաց դամբանական մը խօսեցաւ։ Դագաղին վրայ դրուած ծաղկեփունջերը նուիրուած էին Տեարց Գրիգոր Զօհրապ, Կ. Բալըգճեան և Տէր Գասպարեան եղբարց կողմէ։

ԷՍԱԵԱՆ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ

Բերայի կիրակնօրեայ առեւտրական վարժարանի Զ. շրջանը պիտի սկսի յունիս 1 կիրակի ժամը 4ին։— ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ միայն եօթն ամսոց մէջ (կիրակի օրեր 3 ժամու զբաղմամբ) պիտի ուսուցուին. 1. Վաճառականութիւն.— Առեւտրական օրէնք, սովորութիւնք, գործառնութեանց եղանակներ եայլն։ 2. Տոմարակալութիւն.— Նորագոյն մեթոտով՝ պարզ տոմար, կրկնատոմար և ընթացիկ հաշիւներ։ 3. Հաշուագիտութիւն. —Առեւտրական շրջանի մէջ պատահած ընդհանուր հաշիւներ, սեղանաւորական գործողութիւնք եայլն։ Վճարումն է ամսական քսան ղրշ. կանխիկ։ Ծրագիրը ձրի կ'տրուի Պահճէ-Գափուէ Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութէն և Մերճան չուկայ Վ. Մարգարեան էֆէնտիի գրատունէն։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ.— Հայ. օսմ. ֆրանս. և անգլ. լեզուներն և ասոնցմով առեւտրական թղթակցութիւնք։ Հայ. և օսմ. լեզուաց ուսուցիչն են Գրիգոր էֆ. Վահունի և Սիսակ էֆ. Դանիէլեան։ Ֆրանս. և անգլ. լեզուաց համար Սուրեան էֆ. պիտի գործադրէ Մոյս Բէրլինի մեթոտը։ Վճարումն է նոյնպէս 20 ղրշ. ամսական։ Դիմել Էսաեան վարժարան Բերա։

1—10 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ՏՈՔԹՕՌ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պուլկարիոյ օսմ. քոմիսէր անուանեցաւ Պէրութի նախորդ կուսակալ Նաւուհի պէյ։

—Ե. զօրաբանակին հրամատար Ապտուլլահ փաշա վերահաստատուեցաւ իր այս պաշտօնին մէջ և միանգամայն կայս. Թիկնապահաց կարգը դասուեցաւ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Արտաքին, առեւտրական ու ոստիկանութեան նախարարք երէկ տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ քաղաքացի պաշտօնակալ Ռումանական Ասաղ պատուանշանը նուիրեց Մեծ-Եպարքոսին։

ՄԱՐԱՇԻ նորընտիր կառավարիչ Արիֆի փաշա երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԱՐԿԱԾ.— Դչ. էն Եչ. գիշեր Սոֆուլու կայարանին մէջ զինուոր փոխադրող կառախումբ մը ուրիշ կառախումբի մը զարնուեցաւ։ Կառախումբին պաշտօնեաներէն երկուքը մեռան, պետը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. հինգ պաշտօնեայ, հինգ զինուոր և հնոցպանը թեթեւ կերպով վիրաւորուեցան։ Կայսր. կառավարութեան կողմէ յանձնաժողով մը ղրկուեցաւ արկածի վայրն՝ օրինական քննութիւնները կատարելու։

ՀԱՆԵԱՅԷ կ'գրեն թէ Թուրք չաքարավաճառի մը խանութին մէջ բէկորլէր մը մաքրուած պահուն հրակ առնելով եղած գնտակն սպաններ է Թուրք մը տնօրէնն՝ Ապտիւլհալիմ էֆ. Շաքարավաճառն և եղբայրը ձերբակալուեր են։ Գանուխայի կառավարիչ Շէֆիք պէյի խնդրանօք դաշտային թնդանօթ մը ղրկուեր է հոն։ Ապստամբները կ'յարձակին Իգզէտտին ամրոցին մօտ գտնուած պատնէշներուն վրայ։

ԵՐԷԿ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Մաքսատան քննիչ Լեւոն էֆ. Սիլսեան, որ անուանուած է Պէրութի Մաքսատան ընդհանուր քննիչ, պաշտօնի բարձրացմամբ։

ՊՐՈՒՍԱՅԷ մեզ կ'գրեն թէ քաղքին անգլ. փոխ-հիւպատոսին մեծայարգ Տիկին Մ' Կիլլըրի 72 տարեկանին մէջ մեռած ըլլալով, յուղարկաւորութիւնը Դչ. կատարուեր է չքեղ կերպով, ի ներկայութեան հիւպատոսներուն, Պանքայի, Րէժիի պաշտօնէից և Հայ ու Յոյն վաճառականաց։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ դատական քննիչ Թայեպ պէյ Մայրաքաղաքս եկաւ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ.— Տարւոյս յունուարի սկիզբէն մինչեւ մարտի վերջ, Պէրութէ նաւահանգէն Ֆրանսա արտագրուած ապրանքներու արժէքն է 823,384,000 ֆր., իսկ Ֆրանսայէն Պէրութ ներածուած ապրանքներունը՝ 1,031,653,000։

—Պրուսայի նահանգին մէջ յունուար եւ փետրուար ամիսներուն 5723 ծնունդ պատահած է եւ 5417 մահ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ դուռն Այտընի նահանգէն 220,000 հոր օխա բամպակ պիտի գնէ կերպասի գործարանին համար։ Թէեւ 4½ ղրշ.էն գնելու հրաման տրուած է, սակայն կուսակալութիւնը պատասխաներ է թէ աւելի աժան կարելի է գնել։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնը մայիս 14 թուակիր հեռագրական շրջաբերականով մը ծանոյց մաքրանոցներու վարչութեանց թէ Տրէնէէ և Պէնկազի եկող շոգենաւուց վրայ դրուած բժշկական քննութիւնը վերցուած է։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ մէջ Տօքթ. Հէքիմեանը, կինն ու սպասուհին գլխերանգւով վիրաւորող անձը ձերբակալուեր է, որ նոյն տան նախկին սպասաւորն է, Արբամանիէ։

ԵՍՖԱՅԷՆ կ'գրեն թէ Նարինջի բերքն այս տարի, նախորդ տարուան բաղդատմամբ, առատ պիտի ըլլայ։

ԱՆՅԱՅՏԱՑԱԾ.— Բանկալթի բնակող Յովհաննէս Աղաչըրաք՝ 25 տարեկան երիտասարդ մը՝ անցեալ կիրակէն ի վեր անյայտացեր է։

ՏՈՔԹ. ՃԵԼԱԼԵԱՆ էֆ. հանրածանօթ մասնագէտն, այս անգամ ևս վերադարձած ըլլալով իր երկրորդ Եւրոպական ուղեւորութենէն, վերջնականապէս հաստատուած է Բերա Նիւ-քաէֆ Գալըօըրըմ Վասիլաքի աբարթըման թիւ 17, ուր կ'գտնուի ամէն օր։

ՍԻՆԿԷՐԻ կարի մեքենային ծանուցումը տես Դ. երես։

ՏՈՔԹՕՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաստորին ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ըստ պահանջի (ըստ տարիքի), ժամադրութեամբ, եւ այլ ... երաշխաւորեալ։ «Սկոբրիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ...։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Սանիի զարեփրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըլայըճեանց դէմ)։

Գաղղիացի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խըրխօվէլի փողոց ամէն օր։

Ծ. Դ. — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹՈՅ
16 ՄԱՅԻՍ

Երէկ կիրկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		22 26½
Ամենէն բարձր գին	»	22 33
Ամենէն վար գին	»	22 26
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթ. ֆր. գոց.		105 50
Ամենէն բարձր գին		106 3/8
Ամենէն վար գին		105 50
Ռեժի	»	— —
Թռէտի ժէնէրալ օթթոմ.	»	6 75
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 22½
Թրամուէյ բաժնեթ.	»	6 95
» ժուխանա	»	— —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 50
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		495 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	450 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Թօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		2 50
» ութ » »	»	6 —
Ռում. երկ. մէկ » »	»	— —
» » ութ » »	»	— —
ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ		
Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ.		22 30
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		106 —
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 —
Փարիզ 3 » ֆր.		22 97½
Ֆիօրին մանտա	»	10 95
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 12
Անգլիական ոսկի	»	109 30
Պօլ էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 10
Ռուսլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 63
Քորըմէց		51 04
Մէթալիք		99 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ՓԱՐԻԶ, 27 ՄԱՅԻՍ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	103 05
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	— —
) գոց.	»	— —
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	— —
Օսմանիյէ	»	374 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	107 50
Օսմ. Բանքաթէ	»	441 —
Մաքսատուն	»	469 —
Զարմ Ռէժի	»	340 —
Օսմ. կայս. Պանքա	»	552 50
Քրէտի Լիոնէ	»	779 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	94 12
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 100
Դրամագլուխ	»	2 —
ԲԵՐԼԻՆ, 27 ՄԱՅԻՍ		
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մաքր.		— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109 25
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	— —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 320
ՎԻԵՆՆԱ, 27 ՄԱՅԻՍ		
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	119 90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	56 50
Օսմ. Ռէժի	»	161 —
ԼՈՆՏՈՆ, 27 ՄԱՅԻՍ		
Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	113 50
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66 —
» » » Բ.	»	37 50
» » » Գ.	»	22 —
Դ.) բաց.	»	21 —
) գոց.	»	21 —
Փոխառութիւն Գառանթի	Գ. Կ.	77 50
» Օսմ. 3½ %	»	98 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 12
Այտընի երկաթուղի	»	14 75
Եգիպտական Միացեալ	Գ. Կ.	107 25
Հելլենական 5 %	»	24 50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	28 25
Ռանթ » 4 %	»	— —
Ռուսական 3½ % 1891	»	— —
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	95 25
» Նոր » 6 % 1892	»	97 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 280
Դրամագլուխ	»	2 —

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
(Արտաքին ... յառաջ)

ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ

ԾՆՆԴԱԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱՆՈՆՑ ԲՈՒԺՈՒՄԸ.—ՕՆԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ.— ՍԵՌԱՅԻՆ ԴՐԴՄԱՆ ԲՈՒԺՈՂ ԿԻՐԱՌԿՈՒԹԻՒՆՆ, ԵՒԼՆ., ԵՒԼՆ., ԵՒԼՆ.

Թարգ. Գերմաներէնէ
Մ. Կ. ՆԱՃԻԿԵԱՆ

Գին 3 ղրշ։ Կը ծախուի հայ գրատանց մէջ, և Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը։ Կեդրոնատեղին է Պալենց Գրատունը։

Բրօֆ. Ֆ. Ալպրէխթի սոյն օգտակար գործը ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց ուշադրութեան։ Սա առ հասարակ արական սեռին վերաբերեալ շատ բարեբար խորհուրդներ և խրատներ պարունակելով հանդերձ, մասնաւորապէս մանչ զաւակ ունեցող ծնողաց համար ալ մասնագիտական նորանոր գիտելիքներով լեցուն է։ 4—4

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՐԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբերական, գաղղ. և մորենային ախտերու.

Հռչակաւոր Բրօֆ. Ֆուռնիյէի և Կիյոնի դրութեամբ, նոր և ազդու միջոցներով կարճ ժամանակի մէջ հիմնապէս բուժում կը խոստանայ ծննդական գործարանաց ախտերու։ Խորհրդակցութիւնք՝ ամէն օր ժամը 3 էն 12 (Ը. Թ.), բոլորովին նորագոյն մեթոտով հաստատած իր եւրոպական դարմանատան մէջ, Բերա Մեծ-Փողոց Պօն-Մառշէի դիմաց, 367 թիւ ծաղկավաճառի վրայի տունը։ 26—22

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ-կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի Չուկան Մահքէմէ փողոց պարսկծախավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կառնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ գործելով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ զէմքի յարմար քաուչուկ, ոսկեոյ եւ այլ նիւթերու վրայ նուրբ եւ թեթեւ արհեստական ակռայ։ Դիմօղք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 25—16

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.— Գրավաճառ Սենքրակ էֆ. Սուրեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ իր տրամադրութեան տակ ունենալով երկու կարող խմբագիրներ, յանձն առած է խմբագրել խնամով մասնաւորապէս Պատրիարքարանի մատուցանելի ամէն տեսակ աղերսագրեր, ամուսնական, թաղական եւն, այլ խնդրոց, Թաղ. խորհրդոց վերաբերեալ ամէն տեսակ գրութիւններ, կոկիկ և յստակ ոճով ու մաքուր գրով, և նաեւ կատարել գրել չգիտցող ամէն դասակարգի ազգայնոց թղթակցութիւնները, թուրք. ֆրանս. և այլ լեզուով, և միանգամայն նոյն լեզուներէ թարգմանութիւններ։ Թէ Կ. Պոլսէն և թէ մասնաւորապէս գաւառներէ յանձնարարեալ դատական և այլ ամէն տեսակ գործերու հետամտութիւն և փոխանորդութիւն խնամով կ'ստանձնուին։ Դիմել ի Պապը Ալի ճատտէսի թիւ 42 «Թէրաքքը» գրատունը։ 7—7

ՈՒՆԻՈՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԹ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։

Մանրամասնութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։

Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST PÉTERSBOURG

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուտուալ [illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՎԻԳՏՕՐ ՐԷՔՔԷՆ

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Յ'ԱՆԳԼԻԱ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած պայմանագրութեան օրէնք։

Տէէկլըրական ապահովագիր անժխտելի։

Առանց ի ճամբան և ղրճում հաւանելութեան։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Բիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

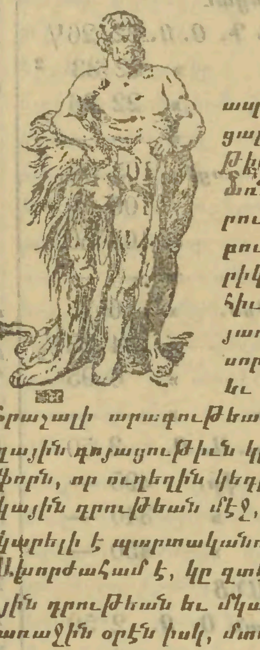

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՐԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններ, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, ծանրական կարողութեան փաղահատ կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, որեւան չրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց ու առ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ հրաշալի է։ Մեկամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՐԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, որուն մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւննն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այն կփրկէ է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակամ է, կը գտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածութեան առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և քաջորութեան զգացմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարտողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որ քըրիստաննեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վատնագտոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ՖԱՐՈՒԽԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Ղալաթա-Շիշլի թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ՐԷՅՆՈԼՏՍԻ ԿՈՒԹ ՍՓԷՍԻՖԻՔ

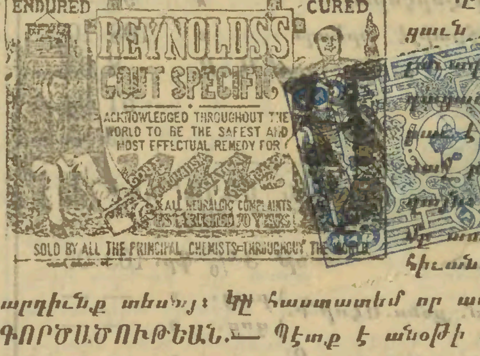

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կոզացաւ եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ [illegible] դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յոդացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել մը ժամու մէջ զգալի առողջում մը... Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն... Սր. Տէլի կը գրէ. «Բիչ մը առնել Րէյնոլտսի ԿՈՒԹ ՍՓԷՍԻՖԻՔ տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ աս է՛ս ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պատկէլէ անմիջապէս առաջ ու առանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ՖԱՐՈՒԽԱՆԱՅԻ անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եւլ-քսէք Պալըըրմ, Վոյվոտա, Կալաթա-Շիշլի թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ԾԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլեայէ և Պոլսոյ մէջ կանոնաւորապէս բանող
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորք եւ ապրանք փոխադրութեան նաւուղղէսքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼՋ
Մումհանէ փողոց թ. 21

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի և Պոլսոյ մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորեան	10500	Ֆլավիան	3500
Ատմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Բէտֆորեան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասդրեան	9000	Ալճէրեան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Կոլըմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անատոլուգեան	2500
Պօգոնեան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինեան	8000	Լէսպեան	2000
Ֆալէրնեան	3700	Մինձօ	900
Վասօնեան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլօրինեան	3700	Լիպպօն	800
Ցապեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Մէճիտիէ Ալի փաշա խանը, թիւ 1
Ղալաթիա

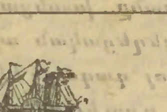

ՖԻՆՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի և Պոլսոյ մէջ ամէն երկու շաբաթ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ուտպրիա	7718	Սամարիա	3574
Քորսիքա	7718	Մարաթան	2403
Սէրվիա	7391	Ալկաս	2393
Ումպրիա	7268	Սարակոսա	2166
Բաւոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Բռինս	735
Բէտար	1876	Բադինդիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Պագալնիտ	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԻ գործակատար
Ալիքսիատիս խան, թիւ 4
Ղալաթիա

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ՝ ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եռին։ 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շիշլիի թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի ճատտէսի թիւ 11։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդ մէջ ՀԸԼԻ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտաշօ	5540	Բօլօ	510
Ալէբթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Ֆլէսօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիօստօ	2377	Տինամօ	504	Քօլլինօ	2307	Րոլլօ	1613
Պասսանօ	1822	Էլլօ	2464	Քօմօ	1700	Րոմէօ	1789
Պօրօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրաօ	1481	Լէքանտօ	2271	Սարֆօ	1113
Պրունօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիրիօ	1735
Պրֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնզօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սորէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարգէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գատօ	1094	Կիդանօ	1243	Մէքստօ	3557	Թօքիօ	3827
Զիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիպէրօ	1834	Կրոտնօ	1695	Մօնդէպէլլօ	1735	Թօրբիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Քօմօ	1497	Հինտու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Քօնկօ	2906	Հօրագիօ	3600	Օնթարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Դօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Ենէօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Լօրէնզօ շոգենաւն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 17ին և 30ին հոս կ'սպասուի։

Տուրօ շոգենաւը, Նաւապետ Մաքըրմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԸՆՏ ՐԻԶՕ.
Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

(54)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

«Ո՛չ, ոչ ոք պէտք է անիծել... Ցանցանքը թշուառութեանն է։

Բրէթիէն Լէքիւյէ, իր անցեալն վրայ խորհելով, զգաց որ այտերն ամօթէն կը կարմրէին։ Ցանկարծ Էլօյիզ գոչեց.

«Աւասիկ կուգայ «Հայր Տիէօ»ն։

Մազերն ու պեխը տարիքէն առաջ ճերմկցած, բայց դէմքը մատղաշ և կարմիր, միշտ աշխոյժ ու կոբովի, քանդակագործը զուարթօրէն կը յառաջանար իր ծովակապոյտ թիկնոցակին մէջ հանգստաւէտ, որուն վրայ կը փայլէր կարմիր վարդիկն։

—Ահա՛ եկար, ինչ չուտ բարեկամներդ կը մոռնաս, ըսաւ, Լէքիւյէի ձեռքը սեղմելով։ Բայց անմիտ եմ։ Դուն ալ նոյն բանը կրնաս ըսել ինձ... Վերջապէս, մեզ հետ ճաշելու կ'ուգաս, այնպէս չէ՞... չատ ազնիւ ես... Եւ լաւ ըմտրիր ես օրդ, վասն զի վաղը գիւղ պիտի չուենք, ամբողջ աշունն հո՛ն անցունելու համար... Բարի եկար, փոքրիկդ իմ Բրէթիէն։

«Փոքրիկն Բրէթիէն» ծանրադլուխ առնակալ մ'էր, աղուոր, խիստ դէմքով, մազձադոյն երեսով ծերունի մ'էր, բայց Տօնատիէօ միշտ այսպէս կը կոչէր զայն, վաղեմի ընկերակցութեան մը արտառուչ ունակութեամբ։

«Էլօյիզ արդէն ներկայացո՞ւց քեզ Օկըը, յարեց արուեստագէտը, գորովալի ակնարկ մը նետելով տղուն որ միշտ կը քնանար։

—Այո՛, պատասխանեց Լէքիւյէ, ամէն բան գիտեմ և երկուքդ ալ լաւ կը ճանչնամ։

—Բա՛, բա՛, ըսաւ Տօնատիէօ ծաղրական յանկարծաբանութեամբ մը ուր կը փայլէր իր բարի գործին ամօթխածութիւնն։ Ինչ գեղեցիկ արժանիք... Զորքոտանի անասուններն այլ ևս չէին բաւեր մեզ, աւասիկ ճշմարտութիւնն։ Մեզ պէտք էր խօսուն երկոտանի մը։ Եւ մեզ հա՛տ մը մեծարեցին։ Այդ կարիճը գետինը չի բուսնիր, և իրեն «հայրիկ» ըսել տալու համար պէտք չկայ իր փորին վրայ զսպանակ մը սեղմելու, ինչպէս Օբերայի անցարանին մէջ ծախուած խաւաքարտեայ խամաճիկներուն կը սեղմեն... Բայց ո՛րքան անօթի եմ... Օ՛ն, մայր, յարեց խօսքն իր կնոջ ուղղելով, ո՛րքան լաւ կ'ըլլար եթէ երթալը քիչ մը չարժէիր խորհրդարուհին։ ժամը եօթն պիտի զարնէ, և պէտք է նաև որ մատանն իջնես, փայտուն հանելէն չիչ մը գինի հանելու Բրէթիէնի... Գնա՛, տղան ես կը պահեմ։

—Եւ կարկանդակ մ'ալ պիտի գնեմ, ըսաւ Էլօյիզ, որ Միշէլի փողոցէն արագաւ գնաց։

Երկուք ալ անոր ետեւէն գացին, առանց աճապարելու։ Տօնատիէօ, փոքրիկ կառքն յառաջ վարելով հանդերձ, յիշեց իր բարեկամին սուգն և փափկանկատ խղճահարութեամբ մը համակուեցաւ։

«Հէքդ իմ Բրէթիէն, ապուշ եմ, յանակնկալ հայրիկ դառնալուս մեր զգացած ուրախութիւններովս կը մոռնայի քու վիշտդ... Զես ներեր ինձ, այնպէս չէ՞...

—Ինչո՞ւ կարծել, ըսաւ Լէքիւյէ, իր յուզումն ածրելով։

Երբ Տօնատիէօյի տունն հասան, անմիջապէս սեղան նստան։ Հանդարտօրէն ճաշել կարենալու համար, նախ Օկըն փորը կշտացուցին։ Ուրեմն՝ այն սեղանին որոյ վրայ բապասուհին կը կերցունէր անոր, իր հայրագիր ծնողը կը դիտէին զինքն անձայն ծիծաղով մը, հիացմ՛ամբ։ Ապաքէն գեղեցիկ տղայ մ'էր, քաջառողջ, կորովի, վառվռուն, և արդէն անձամբ կը բռնէր ու կը գործածէր իր գդալը։

«Կարկանդիւսյի մանկութիւնն է, ըսաւ Լէքիւյէ ժպտելով»։

—Եւ պահ մը վերջը պիտի տեսնե՛ս, բացագանչեց քանդակագործն, երբ հանուեցնեն այս պարոնն... Փառաւոր է։ Խոշոր փոր մ'ունի... Արդէն իր մէկ ուրուագիծը շինած եմ։

Վերջապէս Օկըը պառկեցաւ, օրօւեցաւ և քնացաւ։ Երեք բարեկամներն ապուրին վրայ յարձակեցան և խօսակցութեան սկսան։ Էլօյիզ որ լիօք ժողովրդեան զաւակ մ'էր, և որ երբեմն վաղեմի տարփատենչիկ գործաւորուհի, թերթերուն մէջ «Դատարանք» խորագրով հատուածներն ու «Այլեւայլք»ը կը կարդար, իսկոյն նախընթաց օրուան ոճրին վրայ խօսեցաւ։

«Լաւ ուրեմն, Պ. դատաւոր... Բաւէ փողոցին գործին ի՞նչ կ'ըսէք։

Ընդհ. դատախազն այս գործէն բնաւ տեղեկութիւն չունէր։ Գիրուկ խարտեաչուհին զարմացաւ մնաց։

—Ի՞նչպէս, չէ՞ք իմացած, մարդասպանութիւնք սակայն ձեր ձեռնհասութեան կը վերաբերին... Սարսափելի ոճիր մը։ Վաճառական մը, հնոտի հագուստներ վաճառող մը, երիկուան ժամ եօթնին, իր խանութին մէջ, Բարիզի մէջտեղը, բազմամարդ փողոցի մը մէջ սպաննուի։ Եւ ատրճանակի հարուածով մը։ Եւ ոչ ոք բան մը տեսեր, բան մը լսեր է... Եւ մարդասպանն անխռով ելեր գացեր է, գողցած դրամն հետ տանելով...։ Բայց այս մարդուս մազերը գլխուն վրայ կը ծառացնէ, և այս առաւօտ ամէն տեղ սյս գործին վրայ միայն կը խօսուէր։ Ուրեմն չէ՞ք կարդացած «Բըթի Ժուրնալ»ը։

—Էլօյիզ իրաւունք ունի, պնդեց Տօնատիէօ ծաղրաբանելով։ Ինչ բանի պիտի հետաքրքրիս, եթէ մարդասպաններուն համար ցուրտ անտարբեր մնաս...։ Անոնց երեւէն կ'ապրիս, անոնց կը պարտիս գործդ... քու հացդ, ի՞նչ...

Այն ատեն Էլօյիզ պատմեց ոճիրը, ծանօթ մանրամասնութիւնն ը պարզեց։ Անտարակոյս այս հնավաճառը չատ հետաքրքրելի դէմ մը չէր։ Գողօնաթաքոյց մը, կարճ պայմանաժամով փոխատու մ'էր, հաւանաբար իր յաճախորդներէն մէկուն կողմէ սպաննուած էր։ Ինչ որ ապչութիւն կը պատճառէր բարեմիտ կնոջ, ոճրագործին յանդգնութիւնն էր։

—Բա՛, ըսաւ Լէքիւյէ, գրաւ կը դնեմ որ չատ հեռի պիտի չփախչի և թէ ընդհուպ պիտի ձերբակալուի, եթէ երբէք ձեր պատմածին պէս էն... կը գուշակեմ թէ այդ աւազակն ո՛ր տեսակին կը պատկանի։ Հիմա ոստիկանութիւնն աչքը չուր բացած է անոր վրայ, որ ցուցմունքներ իր դրամը պիտի վատնէ և օձիքը ձեռք պիտի տայ... Այն ժամուս որ կը խօսինք, թերեւս արդէն ոստիկանութեան բանտն է։

—Իրաւ որ, քարը գլխուն, թո՛ղ վիզը կտրեն, եղրակացուց բնագաւառն Էլօյիզ։ Եթէ այսպիսի անխղճօր մուրացկաններ գոյութիւն ունենան, հանգիստ քնանալու հնարը չկայ։

Բայց Տօնատիէօ, նուազ վարգամիտ, մահուան պատժոյն կուսակից չէր։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. ՆՈՅԵԱՆ